

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ
VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMAS

2006 gegužė

**Ataskaita parengta, vykdant
Valstybės kontrolės
2005-10-14 pavedimą
Nr. 2020-20**

**Valstybės kontrolės veiklos
audito 2-ojo departamento
direktorė Z.Valatkienė**

Ataskaitą parengė Valstybės
kontrolės valstybinių auditorių
darbo grupė:
Antanas Aliulis (grupės vadovas)
Valdemaras Bačiauskas
Vaida Barizienė
Lina Gedrimaitė

Su ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto
puslapyje adresu
www.vkontrole.lt

TURINYS	
Santrauka	3
Ižanga.....	5
Subjekto veiklos aplinka	7
Audito procesas.....	8
Audito darbo rezultatai.....	8
1. Komunalinių atliekų tvarkymo ir apskaitos principai.....	8
2. Šalies komunalinių atliekų tvarkymo sistemos valdymas.....	11
3. Regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimas.....	12
3.1. Regioninių atliekų tvarkymo centrų steigimas ir centrams perduotos funkcijos.....	13
3.2. Regioninių atliekų tvarkymo sistemų projektų vykdymo būklė.....	17
3.3. Regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimas ir regioninių atliekų tvarkymo centrų veikla.....	33
4. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemą kuriančių institucijų bendradarbiavimas.....	35
Išvados.....	37
Rekomendacijos.....	38
1 priedas.....	40
2 priedas.....	42
3 priedas.....	43

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMAS

2006 m. gegužės 09 d. Nr. 2020-20-2
Vilnius

SANTRAUKA

Dabartinė komunalinių atliekų tvarkymo sistema Lietuvoje neatitinka Europos Sąjungos reikalavimų. Lietuvoje 2000–2004 m. kasmet susidarydavo vidutiniškai apie 1300 tūkst. t atliekų, iš kurių apie 90 proc. buvo šalinama sąvartynuose. Daugumoje ES šalių į sąvartynus patenka gerokai mažesnė komunalinių atliekų dalis. Įgyvendinant valstybinį strateginį atliekų tvarkymo planą, šalyje būtina mažinti komunalinių atliekų, patenkančių į sąvartynus, kiekį, išplėsti jų pakartotinį naudojimą ar apdorojimą ir naudojimą energijai gauti.

Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano pagrindinis tikslas – sukurti racionalią atliekų tvarkymo sistemą. Šios sistemos regioniniams projektams įgyvendinti 2001–2009 m. numatyta panaudoti 129,3 mln. EUR, iš jų: ES paramos lėšų – 85,8 mln. EUR, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų – 25,3 mln. EUR, paskolų – 16,3 mln. EUR.

Audito tikslas: nustatyti, ar efektyviai kuriama komunalinių atliekų tvarkymo sistema. Valstybinis auditas atliktas Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijoje, kuri reglamentuoja ir administruoja visų atliekų tvarkymą, kontroliuoja nustatytų reikalavimų ir užduočių įgyvendinimą, koordinuoja kitų valstybės institucijų, apskričių viršininkų ir savivaldybių atliekų tvarkymo veiklą, ieško papildomų valstybės institucijų bei savivaldybių parengtų atliekų tvarkymo projektų finansavimo šaltinių. Vadovaujantis ES Sanglaudos fondo paramos administravimo Lietuvoje tvarka, aplinkos apsaugos sektoriaus tarpinės institucijos funkcijas atlieka Aplinkos ministerija, o įgyvendinančiosios – Aplinkos projektų valdymo agentūra. Aplinkos ministerija yra atsakinga už projektų planavimą, koordinuoja projektų rengimą ir užtikrina jų kokybę. Aplinkos projektų valdymo agentūra atsakinga už konkursų skelbimą, vertinimą ir sutarčių pasirašymą.

Audito metu vertinome:

- Komunalinių atliekų tvarkymo principų įgyvendinimą ir atliekų apskaitos organizavimą;
- Regioninės atliekų tvarkymo infrastruktūros kūrimo lygį;

- Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos valdymą ir ją kuriančių institucijų bendradarbiavimą;
- Atsiskaitymų sistemos už atliekų tvarkymą nustatymą.

Audito metu nustatyta:

Lietuvoje užregistruota apie 850 buitinių atliekų sąvartynų, iš kurių šiuo metu naudojama apie 300–350, atliekos sveriamos tik 8 sąvartynuose, kituose sąvartynuose atliekų kiekis įvertinamas vizualiai. Dabar atliekų apskaita šalyje nėra tinkamai organizuota ir tiksli, o tai mažina galimybę efektyviai kontroliuoti atliekų susidarymo ir šalinimo procesą. Lietuvoje pažangi atliekų tvarkymo principų hierarchija kol kas nėra įgyvendinta, t. y., tvarkant atliekas vyrauja žemiausią prioritetą turintis atliekų tvarkymo būdas – šalinimas sąvartynuose.

EK direktyvos numato, kad iki 2009 m. liepos mėn. turi būti uždraustas atliekų šalinimas reikalavimų neatitinkančiuose sąvartynuose, tačiau ne visi regioniniai atliekų tvarkymo projektai bus įgyvendinti iki EK nustatyto termino: Utenos ir Tauragės regionų atliekų tvarkymo projektus numatoma baigti 2009-12-31, o Panevėžio regiono – tik 2010 m.

Iki 2005 m. pabaigos projektų vykdymui pasirašytų sutarčių suma pasiekė 39,6 mln. EUR, t. y. 31,1 proc. visų projektams numatytų lėšų, o darbams apmokėti panaudota 11,5 mln. EUR, t. y. 9 proc. lėšų. Įgyvendinant regioninius atliekų tvarkymo sistemų kūrimo projektus, vėluojama atlikti įvairių projektų etapų darbus (projektavimo darbus Utenoje, Tauragėje, Telšiuose, Kaune ir Marijampolėje, regioninio sąvartyno statybą Vilniuje ir pan.). Kai kurių projektų vykdymas vėluoja dėl ilgai užtrinkančių sprendimų priėmimo procedūrų, nekokybiškai parengtų projektų ir konkursinės dokumentacijos. Ne visada aiškus projektų dalyvių funkcijų pasiskirstymas, nepakankama dalyvių patirtis ir jų konstruktyvaus bendradarbiavimo stoka, o projektų priežiūros komitetai nepakankamai kontroliuoja projektų vykdymo eigą. Dėl šių priežasčių regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimo projektų vykdymas gali užsitęsti ilgiau, negu tai numatyta finansiniuose memorandumuose.

Regioninius atliekų tvarkymo centrus įkūrusios savivaldybės pavedė jiems atliekų tvarkymo sistemų kūrimą, tačiau atskiros savivaldybės dažnai turi skirtingas nuomones dėl RATC veiklos funkcijų, jų finansavimo ir valdymo, todėl dažnai negali operatyviai priimti centrų veiklai būtinų sprendimų. Aplinkos ministerija ir atliekų tvarkymą koordinuojančios apskričių viršininkų administracijos turi ribotas teises ir administracines galimybes daryti įtaką savivaldybių veiksmams.

Auditoriai ataskaitoje pateikė siūlymus Aplinkos ministerijai nustatyti aiškias regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrime dalyvaujančių subjektų ir galutinių naudos gavėjų funkcijas ir atsakomybę, jų tarpusavio sąveikos principus, sumažinti regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimo ir jų veiklos problemų atsiradimo rizikas.

IŽANGA

Lietuvos Respublikos ekonomika šiuo metu sparčiai auga, todėl vienas iš svarbiausių tikslų yra plėtoti šalies ūkį, neperžengiant leistinų poveikio aplinkai ribų.¹

Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos Lietuvoje kelia daug rūpesčių, nes neatitinka ES reikalavimų ir yra nepakankamai efektyvios: jų išlaikymui ne visada taikomas principas „teršėjas moka“, dalis infrastruktūros ir įrangos susidėvėjusi. Šalyje, padedant Europos Sąjungai, kuriama komunalinių atliekų tvarkymo sistema, kuri apims naujos regioninės atliekų tvarkymo infrastruktūros sukūrimą, atliekų surinkimą ir rūšiavimą, atliekų perdirbimą, senų sąvartynų uždarymą ar renovaciją, principo „teršėjas moka“ įdiegimą. Šios atliekų tvarkymo sistemos sukūrimui turi būti skiriama ypač daug dėmesio, nes ji – viena iš svarbiausių ir sudėtingiausių integracijos į ES dalių.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintame Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane² numatyta, kad „...valstybė remia regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimą, nes tai yra geriausias būdas modernizuoti komunalinių atliekų tvarkymą nevienodai išsivysčiusiuose šalies regionuose...“. Kuriamos atliekų tvarkymo sistemos veiksmingumas tiesiogiai priklauso nuo artimumo ir pakankamumo principų taikymo. Šie principai reikalauja, kad susidariusios atliekos būtų šalinamos artimiausiam tinkamai įrengtam atliekų šalinimo įrenginyje ir kad valstybė turėtų pakankamą šių įrenginių sistemą. Atliekų tvarkytojai turėtų teikti viešąsias komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas už mažiausią kainą, užtikrinančią priimtina paslaugų teikimo lygį, atsižvelgiant ne tik į ekonominius, patogumo naudotojams, bet ir į aplinkosaugos ir higienos reikalavimus.

Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje kaip atliekų tvarkymo grėsmė nurodyta tai, kad, kuriant šiuolaikišką atliekų tvarkymo sistemą, gali pabrangti atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugos. Tai verstų dalį gyventojų ir įmonių šios paslaugos atsisakyti ir skatintų atliekomis atsikratyti nelegaliai, taigi būtų teršiama aplinka. Neišplėtus pirminio buitinių atliekų rūšiavimo ir antrines žaliavas perdirbančios pramonės pajėgumų, t. y. nepadidinus antrinių žaliavų poreikio, bus sunku padidinti antrinių žaliavų naudojimą, o didžiuma antrinių žaliavų ir pavojingų buitinių atliekų keliaus į sąvartynus. Visuomenė gali priešintis regioninių sąvartynų įrengimui, dėl to regioninių atliekų tvarkymo sistemų sukūrimas nepagrįstai užsėtų.

Lietuvoje numatyta sukurti 10 regioninių atliekų tvarkymo sistemų: Alytaus, Tauragės, Šiaulių, Klaipėdos, Vilniaus, Marijampolės, Telšių, Utenos, Kauno ir Panevėžio regionuose. Tokių regioninių sistemų kūrimą lėmė ir ES finansinės paramos sąlygos, kuriose numatyta įkurti regioninius atliekų tvarkymo centrus. Regioniniai atliekų tvarkymo centrai yra tiesioginiai ES

¹ Nacionalinė darnaus vystymosi strategija patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-09-11 nutarimu Nr. 1160.

² 2002-04-12 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 519 „Dėl Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano patvirtinimo“.

paramos gavėjai. Sukurtos ir efektyviai veikiančios regioninės atliekų tvarkymo sistemos turėtų sudaryti sąlygas teikti viešąją komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą šalies gyventojams už mažiausią kainą ir užtikrinti šios paslaugos atsiperkamumą. Priešingu atveju gali išaugti atliekų tvarkymo kainos padidėjimo ir paslaugos atsiperkamumo rizika.

Vykdydami Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2005-10-14 pavedimą Nr. 2020-20, Veiklos audito 2-ojo departamento vyriausiasis valstybinis auditorius A. Aliulis, vyresnysis valstybinis auditorius V. Bačiauskas, valstybinės auditorės V. Barizienė ir L. Gedrimaitė atliko Valstybės kontrolės metinėje valstybinio veiklos audito programoje numatytą „Komunalinių atliekų tvarkymo“ auditą.

Šioje ataskaitoje vartojamų sąvokų ir trumpinių išaiškinimas

Atliekos – bet kokios medžiagos ar daiktai, kurių atliekų turėtojas atsikrato, nori atsikratyti ar privalo atsikratyti ir kurie priklauso atliekų kategorijoms, nurodytoms Atlieku tvarkymo įstatymo 1 priede ir patenka į Aplinkos ministerijos patvirtintą atliekų sąrašą.

Komunalinės atliekos – buitinės (buityje susidarancios) ir kitokios atliekos, kurios savo pobūdžiu ar sudėtimi yra panašios į buitines atliekas.

Komunalinių atliekų tvarkymo sistema – organizacinių, techninių ir teisinių priemonių visuma, susijusi su savivaldybių funkcijų įgyvendinimu atliekų tvarkymo srityje.

Atliekų gamintojas – asmuo, kurio veiklos metu susidaro atliekų arba kuris atlieka atliekų rūšiavimo, maišymo ar kitokią operaciją, kurios metu pasikeičia atliekų pobūdis ar sudėtis.

Atliekų naudojimas – atliekų tvarkymo būdas, nurodytas Atlieku tvarkymo įstatymo 2 priede.

Atliekų perdirbimas – atliekose esančių medžiagų perdirbimas gamybos proceso metu, įskaitant organinį perdirbimą (išskyrus panaudojimą energijai gauti), norint atliekose esančias medžiagas panaudoti pagal pirminę ar kitokią paskirtį.

Atliekų surinkimas – atliekų paėmimas, rūšiavimas ir (arba) maišymas norint jas pervežti.

Atliekų susidarymo vieta – įrenginys ar teritorija, kurioje dėl ūkinės ar kitos veiklos susidaro atliekų.

Atliekų šalinimas – atliekų tvarkymo būdas, nurodytas Atlieku tvarkymo įstatymo 3 priede.

Atliekų tvarkymas – atliekų surinkimo, vežimo, naudojimo ir šalinimo veikla, taip pat atliekų tvarkymo veiklos priežiūra bei atliekų šalinimo vietų priežiūra jas uždarius.

Atliekų tvarkymo valstybinės reikšmės objektai – veikiantys arba statomi atliekų tvarkymo objektai, atitinkantys Vyriausybės nustatytus kriterijus.

Atliekų turėtojas – atliekų gamintojas arba asmuo, kuris turi atliekų.

Atliekų tvarkytojas – įmonė ar kitas juridinis asmuo, kuris tvarko atliekas pagal šio Įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimus.

Atliekų vežėjas – asmuo, kuris priima atliekas iš jų turėtojo, jas veža bei perduoda atliekų naudotojui ar šalintojui.

Laikinis saugojimas – pavojingų atliekų saugojimas ne ilgiau kaip tris mėnesius, o nepavojingų atliekų – ne ilgiau kaip vienus metus šių atliekų susidarymo vietoje iki jų surinkimo.

Nepavojingos atliekos – visokios atliekos, nepriskiriamos pavojingoms atliekoms.

Sąvartynas – atliekų šalinimo įrenginys, skirtas atliekoms išversti ant žemės paviršiaus ar po žeme. Sąvartynams priklauso atliekų šalinimo įrenginiai, kuriuose atliekų gamintojas šalina savo atliekas jų susidarymo vietoje, ir nuolatiniai (veikiantys ilgiau negu metus) įrenginiai, naudojami laikinai saugoti atliekas, išskyrus įrenginius, kuriuose atliekos iškraunamos, kad būtų paruoštos toliau pervežti į naudojimo, apdorojimo ar šalinimo vietas; įrenginiai, kuriuose atliekos saugomos iki naudojimo ar apdorojimo trumpiau negu trejus metus, ir įrenginiai, kuriuose atliekos saugomos iki šalinimo trumpiau negu vienus metus.

INTOSAI – profesinė Jungtinėms Tautoms priklausančių valstybių ar Jungtinių tautų specializuotų agentūrų aukščiausiųjų viešųjų finansų audito institucijų (AAI) organizacija.

Vyriausybė – Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Aplinkos ministerija – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija.

APVA – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūra.

RATC – Regioniniai atliekų tvarkymo centrai – savivaldybių įsteigtos viešosios įstaigos arba uždarnosios akcinės bendrovės, kurioms savivaldybės pavedė sukurti regionines atliekų tvarkymo sistemas.

SUBJEKTO VEIKLOS APLINKA

Audito subjektas – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, vykdanči aplinkos valdymą ir valstybinį gamtos išteklių reguliavimą, kodas – 188602370, buveinė – A. Jakšto g. 4/9, LT 01105 Vilnius. Jos nuostatus Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino 1998-09-22. Ministerija yra vykdomosios valdžios institucija, vykdanči įstatymų ir kitų teisės aktų jai pavestas funkcijas ir įgyvendinanti aplinkos apsaugos, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos, gamtos ir rekreacinių išteklių naudojimo, poveikio aplinkai vertinimo valstybės politiką.

Pagrindinis Lietuvos Respublikos teisės aktas, nustatantis įvairaus lygmens institucijų atsakomybę dėl aplinkos apsaugos; aplinkos būklės stebėjimo ir kontrolės sistemas; aplinkos apsaugos įgyvendinimo ekonomines priemones yra Aplinkos apsaugos įstatymas.

Atliekų tvarkymo surinkimo, panaudojimo, perdirbimo ar šalinimo tvarką reglamentuoja Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas. Šis Įstatymas nustato bendruosius atliekų prevencijos, apskaitos, surinkimo, saugojimo, vežimo, naudojimo, šalinimo reikalavimus bei pagrindinius atliekų tvarkymo sistemų organizavimo ir planavimo principus. Specifinių atliekų

srautų ar kategorijų tvarkymo reikalavimai nustatyti kitais teisės aktais. Įstatymas skirtas užtikrinti Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo 5 priede, taikymą.

AUDITO PROCESAS

Audito objektas:

Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos kūrimo būklė.

Audito mastas: Analizavome komunalinių atliekų tvarkymo sistemos būklę ir jos kūrimo eigą 2005-01-01–2005-12-15 laikotarpiu. Duomenų analizei naudojome ir ankstesnio, 2000-2004 m. laikotarpio duomenis.

Audito kriterijai:

Kuriamos komunalinių atliekų tvarkymo sistemos pagrindas – regioninės atliekų tvarkymo sistemos, todėl taikomi audito kriterijai, leidžiantys įvertinti šių sistemų kūrimo lygį:

- Atliekų, pašalintų sąvartynuose, apimtys pokytis (procentais);
- Projektų įgyvendinimo laikotarpiu panaudota lėšų dalis (procentais nuo projekto vertės);
- Skaičius RATC, kuriuose nustatyta atsiskaitymo už atliekų tvarkymą tvarka.

Audito tikslas: nustatyti, ar efektyviai kuriama komunalinių atliekų tvarkymo sistema.

Audito tikslui pasiekti vertinome:

- Komunalinių atliekų tvarkymo principų įgyvendinimą ir atliekų apskaitos organizavimą;
- Regioninės atliekų tvarkymo infrastruktūros kūrimo lygį;
- Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos valdymą ir ją kuriančių institucijų bendradarbiavimą;
- Atsiskaitymų sistemos už atliekų tvarkymą nustatymą.

Audito darbo metodai:

Audito metu duomenis ir informaciją raštu, elektroniniu paštu ar bendraudami surinkome iš: Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos, apskričių viršininkų administracijų, APVA, visų 10 RATC, kai kurių savivaldybių.

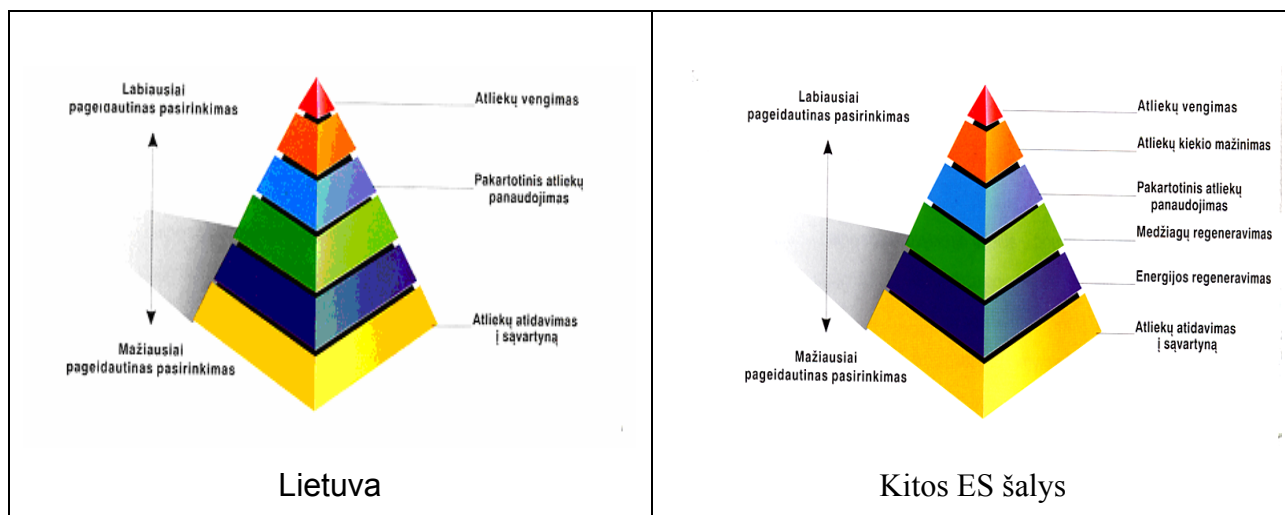
Atlikdami šį auditą, darėme prielaidą, kad visi auditui pateikti dokumentai yra išsamūs ir galutiniai, o dokumentų kopijos tiksliai atitinka originalus.

AUDITO DARBO REZULTATAI

1. Komunalinių atliekų tvarkymo ir apskaitos principai

Pagal valstybinį strateginį atliekų tvarkymo planą, atliekų tvarkymo sistema turi būti pagrįsta atliekų tvarkymo principų hierarchija – atliekų tvarkymo pastangos pirmiausiai sutelkiamos didesnį prioritetą turinčiam atliekų tvarkymo principui įgyvendinti. Vertindami kitų šalių nustatytus

prioritetus, naudojomės INTOSAI Aplinkosaugos darbo grupės atlikto „Atliekų valdymo audito“ medžiaga (*Towards Auditing Waste Management*). Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymą reglamentuojančiuose teisės aktuose numatyta atliekų tvarkymo principų hierarchija iš esmės atitinka atliekų tvarkymo principus taikomus kitose ES šalyse (1 pav.).

1 pav. Atliekų hierarchijos principai.

Atliekų prevencija arba vengimas išlieka pirmuoju prioritetu, po jo eina atliekų tvarkymas ir galiausiai – saugus šalinimas. Tai reiškia, kad jei atliekų negalima išvengti, jas reikia tvarkyti, naudoti pakartotinai arba energijai gauti. Atliekų šalinimas sąvartyne ir deginimas gali būti pasirenkami tik tuomet, kai nėra jokių galimybių atliekas perdirbti.

Aplinkos apsaugos agentūros atliekų apskaitos sistemos duomenimis, Lietuvoje 2000–2004 m. vidutiniškai kasmet susidarė apie 1300 tūkst. t atliekų, iš kurių apie 90 proc. buvo šalinama sąvartynuose (duomenys apie šalyje susidariusį ir sutvarkytą atliekų kiekį pateikti 1 lentelėje).

1 lentelė

Atliekų kiekis, 2000–2004 m. susidaręs Lietuvoje

Metai	Susidaręs / sutvarkytas atliekų kiekis, tūkst. t	Atliekų kiekis pašalintas sąvartynuose	
		tūkst. t	proc.
2000	1275,9/1257,5	1208,7	96,1 % visų atliekų
2001	1313,5/1296,3	1168,9	90,2 % visų atliekų
2002	1395,1/1260,7	1118,8	88,7 % visų atliekų
2003	1303,8/1170,3	1015,2	86,7 % visų atliekų
2004	1259,8/1233,1	1152,2	93,4 % visų atliekų

Kaip matyti iš lentelėje pateiktų duomenų, Lietuvoje pažangi atliekų tvarkymo principų hierarchija kol kas nėra įgyvendinta, t. y., tvarkant atliekas praktikoje vyrauja žemiausią prioritetą turintis atliekų tvarkymo būdas – šalinimas sąvartynuose.

Analizuodami faktinį hierarchijos principų taikymą, lyginome Lietuvoje ir kitose ES šalyse susidarančius komunalinių atliekų kiekius ir šių atliekų tvarkymo būdus. INTOSAI Aplinkosaugos darbo grupės atlikto Atliekų valdymo audito duomenimis, ES šalyse sąvartynuose šalinama daug mažiau atliekų: Austrijoje 2002 m. sąvartynuose šalinta 32,4 proc., Belgijoje – 4,6 proc., Čekijoje – 70,3 proc., Danijoje – 8,3 proc., Suomijoje – 64,2 proc., Prancūzijoje – 43,2 proc., Italijoje – 63,8 proc., Slovakijoje – 78,2 proc. susidariusių atliekų. Aplinkos ministerijos teigimu, ES yra šalių, kuriose situacija panaši kaip Lietuvoje: 2003 m. Graikijoje sąvartynuose pašalinta 91%, Jungtinėje Karalystėje – 82% komunalinių atliekų.

Kaip matome iš pateiktų duomenų apie komunalinių atliekų tvarkymą, šalyje būtina mažinti komunalinių atliekų, patenkančių į sąvartynus kiekį, išplėsti jų pakartotinį naudojimą ar apdorojimą ir jų naudojimą energijai gauti. Atliekų tvarkymo projektų galimybių studijose numatytos tam tikros priemonės, kurios turėtų sumažinti atliekų patenkančių į sąvartynus kiekį: atliekų rūšiavimas, didžiųjų atliekų surinkimas ir rūšiavimas, perdirbamų ir antrinių žaliavų ir atliekų surinkimas, biodegrazuojamųjų atliekų atskyrimas. Vėluojama parengti Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano įgyvendinimo priemonėse 7.4 p. ir 7.5 p. numatytas biodegrazuojamųjų atliekų tvarkymo ir komunalinių atliekų deginimo galimybių studijas bei programas. Šios studijos ir programos turi būti parengtos atitinkamai: 2003–2005 m. ir 2002–2006 m., o 2005-05-17 sutartį, įvertinant biodegrazuojamųjų atliekų tvarkymo su nuotekų dumbliu galimybes, numatyta įvykdyti 2006 m. kovo mėn. ir 2005-12-12 „Buitinių atliekų deginimo galimybių projekto dokumentų parengimo“ sutartį, numatyta įvykdyti 2006 m. rugsėjo mėn. Todėl, manome, kad biodegrazuojamųjų atliekų tvarkymo ir atliekų deginimo problemos artimiausiu metu nebus išspręstos ir atliekų, patenkančių į sąvartynus, kiekis nesumažės.

Lietuvoje užregistruota apie 850 buitinių atliekų sąvartynų (užterštų teritorijų), iš kurių šiuo metu naudojama apie 300–350. Dalis jų veikia nelegaliai arba pusiau legaliai, t. y. tinkamai neįregistruoti ir neturėdami licencijų arba leidimų.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintame Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane numatyta, kad „atliekų apskaita turi padėti planuoti atliekų tvarkymą tiek savivaldybėse, regionuose (apskirtyse), tiek visoje valstybėje, sudaryti sąlygas efektyviai kontroliuoti šią veiklą“. Regioninių atliekų tvarkymo centrų duomenimis, atliekos sveriamos tik 8 sąvartynuose. Kituose sąvartynuose atliekų kiekis įvertinamas vizualiai, o mažuose sąvartynuose ar užterštose teritorijose jis nekontroliuojamas visiškai.

Esant tokiai situacijai, išlieka rizika, kad esama atliekų apskaita šalyje nėra tinkamai organizuota ir tiksli, o tai mažina galimybę efektyviai kontroliuoti atliekų susidarymo ir šalinimo procesą. Aplinkos ministerijos teigimu, rengiant galimybių studijas, atliekų kiekiai ir sudėtis buvo

prognozuojami remiantis statistiniais valstybinės atliekų apskaitos duomenimis apie susidarančius atliekų kiekius ir statistiniais duomenimis apie esamą gyventojų skaičių, todėl prognozuojami atliekų kiekiai galimybių studijose gali ir nesutapti su faktiniais atliekų kiekiais.

Mūsų nuomone, tikslesnė atliekų apskaita yra būtina, nes jos duomenų pagrindu turi būti atsiskaitoma už atliekų tvarkymą, sudaromi atliekų tvarkymo planai, nustatomos antrinių žaliavų perdirbimo užduotys.

2. Šalies komunalinių atliekų tvarkymo sistemos valdymas

Atliekų tvarkymą reglamentuoja Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo penktasis skirsnis, kuris numato tvarkant atliekas dalyvaujančių institucijų funkcijų pasiskirstymą.

Aplinkos ministerija reglamentuoja ir administruoja visų atliekų tvarkymą, kontroliuoja nustatytų reikalavimų ir užduočių įgyvendinimą, koordinuoja kitų valstybės institucijų, apskričių viršininkų ir savivaldybių atliekų tvarkymo veiklą, ieško papildomų finansavimo šaltinių valstybės institucijų bei savivaldybių parengtiems atliekų tvarkymo projektams finansuoti. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugpjūčio 24 d. nutarime Nr. 1026 „Dėl Europos Sąjungos Sanglaudos fondo paramos administravimo Lietuvoje“ ir šio nutarimo pakeitimuose numatyta, kad aplinkos apsaugos sektoriaus tarpinės institucijos funkcijas atlieka Aplinkos ministerija, o įgyvendinančiosios institucijos – Aplinkos projektų valdymo agentūra (APVA). Vadovaujantis šiuo nutarimu Aplinkos ministerija yra atsakinga už projektų planavimą, koordinuoja projektų rengimą ir užtikrina jų kokybę, APVA atsakinga už konkursų skelbimą, vertinimą ir sutarčių pasirašymą.

Sveikatos apsaugos ir Ūkio ministerijos sprendžia pavojingų atliekų ar pavojingų medicininių atliekų tvarkymo problemas.

Apskričių viršininkai organizuoja regioninių atliekų tvarkymo planų rengimą, koordinuoja savivaldybių veiksmus įgyvendinant bendras regionines programas, ypač kai tai susiję su atliekų tvarkymui reikalingos regioninės infrastruktūros kūrimu.

Savivaldybių institucijos organizuoja komunalinių atliekų tvarkymo sistemas, būtinas jų teritorijose susidarančioms komunalinėms atliekoms tvarkyti, organizuoja atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris nebeegzistuoja, tvarkymą.

Regioniniai atliekų tvarkymo centrai – savivaldybių įsteigtos viešosios įstaigos arba uždarnosios akcinės bendrovės, kurioms savivaldybės pavedė sukurti regionines atliekų tvarkymo sistemas.

Savivaldybės, organizuodamos regionines atliekų tvarkymo sistemas, 2001–2005 m. įkūrė 10 regioninių atliekų tvarkymo centrų. Išanalizavus iš RATC gautą informaciją, nustatyta:

- savivaldybės numatė perduoti centrams skirtingas atliekų tvarkymo funkcijas ir užduotis;

- savivaldybės regionuose taiko skirtingas RATC einamųjų išlaidų finansavimo schemas ir būdus, todėl tam naudojamos: įstatinio kapitalo formavimo lėšos, savivaldybių biudžetų arba specialiųjų programų lėšos, gautos už atliekų tvarkymą ir sąvartynų infrastruktūros objektų nuomą lėšos. Dauguma savivaldybių dar neapsisprendė, kokias taikys atsiskaitymų už komunalinių atliekų tvarkymą sistemas (rinkliavas ar paslaugų tarifus) ir kas administruos šias lėšas (surinks, apskaitys ir paskirstys);

- savivaldybės ir jų įsteigti centrai skirtingai vertina Aplinkos ministerijos, APVA, Apskričių viršininkų administracijų veiklą, kuriant atliekų tvarkymo sistemas.

Detaliau šios problemos ir jų atsiradimo priežastys bus analizuojamos tolesnėse ataskaitos dalyse.

3. Regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimas

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-04-12 nutarimu Nr. 519 patvirtinto Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano 19 p. savivaldybėms rekomenduota išvien steigti regionines atliekų tvarkymo sistemas ir numatyta, kad valstybė remis regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimą ir plėtojimą. Pagal Atliekų tvarkymo įstatymą, Komunalinių atliekų tvarkymo sistema yra organizacinių, techninių ir teisinių priemonių visuma, susijusi su savivaldybių funkcijų įgyvendinimu atliekų tvarkymo srityje.

Dešimties regioninių atliekų tvarkymo sistemų sukūrimo galimybės išnagrinėtos Galimybių studijose. Šių sistemų kūrimas finansuojamas, pasirašius Finansinius memorandumus tarp Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir Europos Komisijos. Kuriant sistemas numatyta:

- parengti techninius projektus ir konkursines dokumentacijas;
- sukurti infrastruktūrą (pastatyti regioninius sąvartynus, atliekų priėmimo ir kompostavimo aikšteles bei perkrovimo stotis, nupirkti sąvartynų atliekų surinkimo ir gabenimo įrangą) ir uždaryti senus sąvartynus;
- vykdyti statybos darbų techninę priežiūrą;
- teikti techninę pagalbą, rengiant atliekų tvarkymo planus, atliekų tvarkymo taisykles, RATC verslo planus, rinkliavų arba tarifų taikymo nuostatus, dokumentaciją, procedūrų vadovus konkursinę ir kitą dokumentaciją;
- vykdyti visuomenės informavimą ir švietimą.

3.1. Regioninių atliekų tvarkymo centrų steigimas ir centrams perduotos funkcijos

Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Marijampolės, Tauragės, Telšių ir Utenos apskričių savivaldybės regioninių komunalinių atliekų tvarkymo sistemų kūrimui įsteigė 10 regioninių atliekų tvarkymo centrų (regioninių sistemų kūrėjų ir galutinės naudos gavėjų). 8 regioniniai atliekų tvarkymo centrai veikia atitinkamų apskričių teritorijose, o Alytaus RATC veikia Alytaus apskrityje ir Birštono, Prienų rajono savivaldybėse, priklausančiose Kauno apskrityje. Įkurti RATC jungia visas šalies savivaldybes.

Įsteigti RATC turi skirtingą juridinių asmenų statusą:

1. Alytaus, Klaipėdos, Marijampolės, Panevėžio, Tauragės, Telšių, Utenos ir Vilniaus RATC suteiktas uždarytų akcinių bendrovių statusas;
2. Kauno ir Šiaulių RATC – viešųjų įstaigų statusas.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 str. ir Atliekų tvarkymo įstatymo 25 str. numatyta, kad savivaldybės turi organizuoti komunalinių atliekų tvarkymą. Valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano 53 p. numatyta, kad savivaldybės atsakingos už komunalinių atliekų tvarkymo reglamentavimą, administravimą ir organizavimą savo teritorijose. Šio plano 57 p. numatyta, kad komunalinių atliekų tvarkymo sistemų eksploatavimą savivaldybės gali pavesti savivaldybės įsteigta bendrovei arba kelių savivaldybių įsteigta atliekų tvarkymo įstaigai, įmonei arba organizacijai. Savivaldybės taip pat gali organizuoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemos eksploatavimo ir plėtojimo paslaugų operatorių konkursus.

RATC veiklos tikslas – efektyviai panaudoti ES paramą ir organizuoti visos atliekų tvarkymo sistemos sukūrimą ir atliekų tvarkymo užduočių vykdymą. Jų kompetenciją ir funkcijas nustato šių įmonių steigėjai – savivaldybės. Tai, kad savivaldybių įkurti RATC turi skirtingą teisinį statusą, mūsų nuomone, gali apsunkinti bendrą atliekų tvarkymo proceso administravimą ir koordinavimą.

Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, Tauragės, Telšių, Utenos, Vilniaus apskričių (regionų) savivaldybės dešimčiai RATC pavedė sukurti regionines komunalinių atliekų tvarkymo sistemas. Kad minėtos sistemos veiktų, turi būti įvykdytos šios sąlygos:

1. Suprojektuotos ir sukurtos regioninės atliekų tvarkymo infrastruktūros (regioniniai sąvartynai, atliekų priėmimo ir kompostavimo aikštelės bei perkrovimo stotys, nupirktas sąvartyno ir kita atliekų tvarkymo įranga, o, įrengus regioninį sąvartyną, uždaryti seni sąvartynai);
2. Parinktos įmonės ir su jomis sudarytos sutartys atliekų tvarkymo darbams vykdyti;
3. Sukurta komunalinių atliekų tvarkymo sistemos reglamentavimo tvarka, užtikrinanti jos veiklą (regioniniai ir savivaldybių atliekų tvarkymo planai, atliekų tvarkymo taisyklės, atliekų tvarkymo reglamentai, RATC verslo planai);

4. Centrus įkūrusios savivaldybės turėtų būti apsisprendusios dėl atsiskaitymų už komunalinių atliekų tvarkymą būdų, rinkliavų ar tarifų dydžio, gaunamų lėšų surinkimo, paskirstymo ir naudojimo tvarkos. Be to, savivaldybės, nustatydamos tarifus ar rinkliavas turėtų suderinti gyventojų mokumą (vidutinių šeimos pajamų dalį) ir tarifų priimtinumą atliekų tvarkymo įmonėms.

Regionų savivaldybės pavedė RATC sąvartynų ar kitos infrastruktūros projektavimą ir statybą, atliekų tvarkymo planų ir taisyklių ar jų projektų rengimą ir neveikiančių sąvartynų arba užterštų teritorijų sutvarkymo darbus. Centrus įsteigusioms savivaldybėms sunkiai pavyksta susitarti dėl RATC pavedamų komunalinių atliekų tvarkymo funkcijų:

1. Komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo darbu:

- Panevėžio regiono savivaldybės pavedė atliekų surinkimą ir jų vežimą RATC;
- Marijampolės regiono savivaldybės pavedė AATC vykdyti sutarčių dėl atliekų tvarkymo vykdymo priežiūrą;
- Šiaulių ir Tauragės regionų savivaldybės numatė, kad RATC organizuos šias paslaugas vykdančių įmonių (operatorių) parinkimo konkursus;
- Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Telšių, ir Vilniaus regionų savivaldybės dar nesusitarė, kas turėtų vykdyti komunalinių atliekų surinkimo, vežimo darbus.

2. Komunalinių atliekų šalinimo sąvartynuose.

Kaip bus vykdoma ši funkcija, atskiri regionai taip pat sprendžia skirtingai:

- Marijampolės regiono savivaldybės pavedė AATC organizuoti konkursus atliekų šalinimui sąvartyne bei prižiūrėti šių darbų ir sutarčių vykdymą;
- Panevėžio, Šiaulių, Tauragės ir Telšių regionų savivaldybės numatė, kad atliekų šalinimą sąvartyne vykdys RATC;
- Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Utenos, ir Vilniaus regionų savivaldybės nesusitarė, kas ateityje vykdys komunalinių atliekų šalinimo sąvartynuose funkcijas, nors Alytaus ir Klaipėdos RATC šiuo metu organizuoja ir vykdo atliekų šalinimą Alytaus ir Klaipėdos miestų sąvartynuose.

3. Komunalinių atliekų tvarkymo veiklos, sąvartynų priežiūros po jų uždarymo:

- Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, Tauragės ir Telšių regionų savivaldybės numatė pavesti komunalinių atliekų tvarkymo veiklos, sąvartynų priežiūros po jų uždarymo funkcijas RATC;
- Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Utenos, ir Vilniaus regionų savivaldybės nesusitarė dėl to, kas vykdys šias funkcijas.

4. Regioninių atliekų tvarkymo planų ir taisyklių rengimo:

Visų regionų savivaldybės, įsteigusios RATC, pavedė jiems rengti regioninius (nors pagal Atliekų tvarkymo įstatymą tai Apskričių viršininko administracijos funkcija), savivaldybių atliekų tvarkymo planus ir atliekų tvarkymo taisykles.

5. Tarifų ir rinkliavų nustatymo:

- Klaipėdos ir Telšių regionų savivaldybės pavedė centrams atlikti atliekų tvarkymo paslaugų tarifų ar rinkliavų skaičiavimus;
- Šiaulių ir Tauragės regionų savivaldybės įpareigojo centrus pasirengti valstybinių rinkliavų įvedimui;
- Alytaus, Kauno, Marijampolės, Panevėžio, Utenos ir Vilniaus regionų savivaldybės dar neapsisprendė, kas atliks atliekų tvarkymo tarifų (rinkliavų) skaičiavimus.

6. Lėšų už atliekų tvarkymą surinkimo ir paskirstymo:

- Marijampolės, Šiaulių, Tauragės ir Telšių apskričių savivaldybės apsisprendė, kad lėšas už komunalinių atliekų tvarkymą surinks ir paskirstys centrai;
- Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Utenos ir Vilniaus regionų savivaldybės nesusitarė, kas tai atliks (1 priedas).

Pavyzdys
<p>Alytaus regioninis atliekų sąvartynas turi būti pastatytas iki 2007 m. birželio mėn. UAB „Cowi Baltic“ pagal 2004-07-27 „Rekomenduojamos konkursinės dokumentacijos atliekų surinkimo paslaugoms teikti Lietuvoje rengimo“ sutartį rengia pavyzdines savivaldybių atliekų tvarkymo taisykles, pavyzdinius vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų tvarkymą nuostatus, atliekų tvarkymo įkainių skaičiavimo metodikas, konkurso dėl nerūšiuotų komunalinių atliekų surinkimo ir pervežimo sąlygų modelius. 2005-07-27 ši sutartis buvo pratęsta iki 2006-03-01, nes Alytaus regiono savivaldybės dar nebuvo apsisprendę dėl komunalinių paslaugų teikimo organizavimo (šaltinis APVA informacija). Kad UAB „Cowi Baltic“ galėtų baigti vykdyti sutartį, Alytaus regiono savivaldybės turi pranešti konsultantui:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ar įves rinkliavas; ■ kad rinkliavų nuostatai gali būti laikomi pagrindu visose savivaldybėse kaip vieningi nuostatai; ■ kas organizuos ir tvarkys vietinės rinkliavos mokėtojų registravimą (kurs ir administruos registro duomenų bazę, apskaičiuos vietinės rinkliavos dydį, kontroliuos mokėjimus ir kt.); ■ kas atliks vietinės rinkliavos surinkėjo funkcijas. <p>Alytaus regioninį centrą įsteigusios savivaldybės pavedė UAB Alytaus RATC sukurti regioninę atliekų tvarkymo sistemą. Centras, nežinodamas, kas vykdys atliekų surinkimo, pervežimo, sąvartyno operatoriaus ir vietinės rinkliavos už atliekų tvarkymą administravimo funkcijas, negali identifikuoti savo funkcijų atliekų tvarkymo procese, o nežinodamas savo konkrečių funkcijų ir uždavinių, negali nustatyti darbuotojų skaičiaus, juos paruošti, taip pat negali nustatyti lėšų ir materialinių išteklių poreikio.</p>

Pagrindiniai dokumentai, kuriuose minimos savivaldybių perduodamos centrams funkcijos, yra jungtinės veiklos ir akcininkų (dalininkų) steigimo sutartys. Regionų savivaldybės skirtingai vykdo joms Atliekų tvarkymo įstatyme numatytų komunalinių atliekų tvarkymo funkcijų perdavimo kuriamiems centrams procedūras (2 lentelė).

2 lentelė

Savivaldybėms numatytų komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo funkcijų perdavimo centrams būdai

Dokumentai	UAB Alytaus RATC	VŠĮ Kauno RATC	UAB Klaipėdos RATC	UAB Marijampolės AATC	UAB Panevėžio RATC	VŠĮ Šiaulių RATC	UAB Tauragės RATC	UAB Telšių RATC	UAB Utenos RATC	UAB Vilniaus AATC
Jungtinės veiklos sutartis	😊	😊	😞	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😞
Akcininkų (dalininkų) sutartis	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊	😊
Savivaldybių Tarybų sprendimai	😞	😞	😊	😊	😞	😞	😊	😊	😞	😞
Savivaldybių administracijų sprendimai	😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞
Centrų ir savivaldybių sutartis	😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞
Centrų sutartis su įmonėmis	😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞	😞
Linksmas veidas – dokumentas dėl funkcijų perdavimo pasirašytas. Santūrus veidas – dokumento sudarymas ir pasirašymas numatytas. Liūdnas veidas – dokumento nėra ir jo sudarymas nenumatytas.										

Kaip matyti iš pateiktos 2 lentelės, jungtinės veiklos sutarčių nėra pasirašiusios Vilniaus ir Klaipėdos regionų savivaldybės³.

Klaipėdos, Marijampolės, Šiaulių, Tauragės, Telšių regionų savivaldybės šių funkcijų perdavimą centrams patvirtino savivaldybių tarybų sprendimais. Kai kurių centrų steigimo dokumentuose ar savivaldybių sprendimuose numatyta, kad funkcijų ir užduočių nustatymas ir jų perdavimas turės būti patvirtintas savivaldybių ir RATC sutartimis.

Marijampolės, Šiaulių, Tauragės, Telšių savivaldybės numatė, kad pasirašys Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 5 str. 2 dalyje numatytas sutartis su centrais dėl perduodamų funkcijų ir nustatomų užduočių, o Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Utenos ir Vilniaus regionų savivaldybės tokių sutarčių pasirašymo nenumatė.

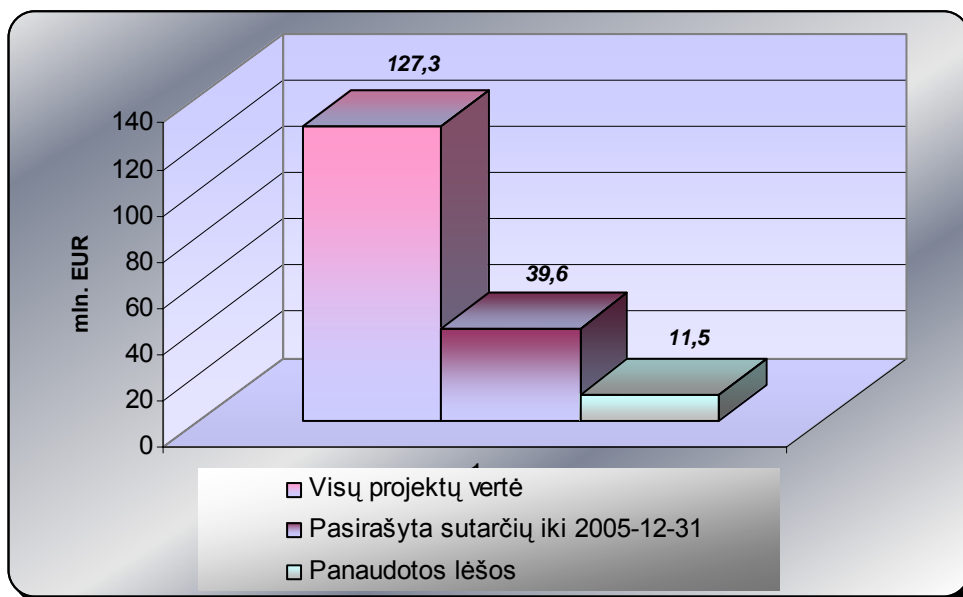
Be aiškaus minėtų funkcijų paskirstymo ar jų tinkamo perdavimo, negali būti laiku išspręsti kuriamos atliekų tvarkymo sistemos paruošimo ir RATC pasiruošimo veiklai klausimai. Būtinų sprendimų priėmimą apsunkina tai, kad juos priimti turi kelios RATC įkūrusios savivaldybės, kurios dažnai turi skirtingas nuomones.

³ Vadovaujantis Lietuvos Respublikos savivaldos įstatymo 9 str., „Bendriems tikslams vykdyti savivaldybės gali sudaryti jungtinės veiklos sutartis su valstybės institucijomis ir (arba) kitomis savivaldybėmis“.

3.2. Regioninių atliekų tvarkymo sistemų projektų vykdymo būklė

Vyriausybė 2005-07-15 nutarimu Nr. 780⁴ pripažino turinčiais valstybinę svarbą Alytaus, Tauragės, Šiaulių, Klaipėdos, Telšių, Kauno, Utenos ir Panevėžio (nuo 2006-01-15) regionų bei Vilniaus ir Marijampolės apskričių regioninius atliekų tvarkymo sistemų projektus, kurių finansavimas vykdomas pagal Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir Europos komisijos pasirašytus finansinius memorandumus. Kuriamos atliekų tvarkymo sistemos regioniniams projektams 2001–2009 m. numatyta panaudoti 129,3 mln. EUR (ES paramos lėšų – 85,8 mln. EUR, Lietuvos Respublikos biudžeto lėšų – 25,3 mln. EUR, paskolų – 16,3 mln. EUR, netinkamų išlaidų (išlaidos nepripažįstamos ES) – 1,9 mln. EUR). Toliau ataskaitoje nagrinėsime tik projektų vykdymui numatytų tinkamų išlaidų – 127,3 mln. EUR naudojimą.

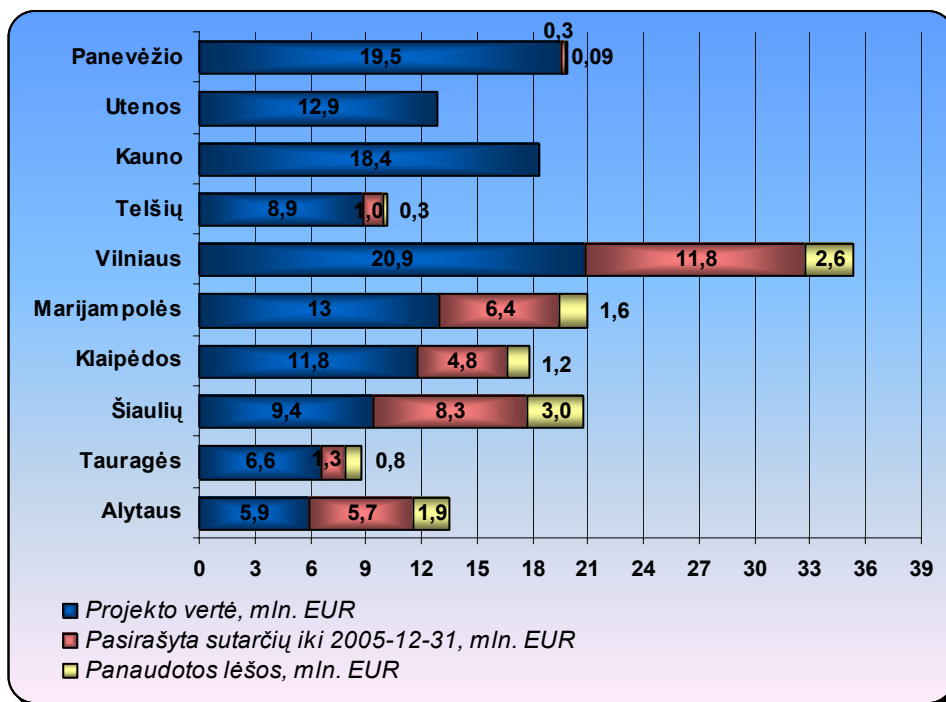
Išanalizavus 9 regioninių atliekų tvarkymo projektų vykdymo būklę 2001–2004, nustatyta, kad jų vykdymo tempai buvo lėti: iki 2005-05-01 projektų vykdymui sudaryta sutarčių, kurių vertė 7,4 mln. EUR, arba 6,9 proc. numatytų 107,9 mln. EUR (be Panevėžio regioninio atliekų tvarkymo sistemos projekto) lėšų, vėluota vykdyti kai kurias projektuose numatytas priemones. Per laikotarpį nuo 2005-05-01 iki 2005-12-31 kuriant regioninių atliekų tvarkymo sistemas įvyko teigiami pokyčiai: pasirašytų sutarčių suma padidėjo iki 39,6 mln. EUR, rangovams už darbus apmokėti panaudota 11,5 mln. EUR (2 pav.).

2 pav. Atliekų tvarkymo projektų vykdymas.

⁴ 2005-07-15 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 780 „Dėl regioninių atliekų tvarkymo sistemos sukūrimo projektų pripažinimo turinčiais valstybinę svarbą“

Kuriamų dešimties regioninių atliekų tvarkymo sistemų projektų vertė, sutarčių sudarymas, bei lėšų panaudojimas šių sistemų kūrimo projektų vykdymui, pavaizduotas 3 pav.

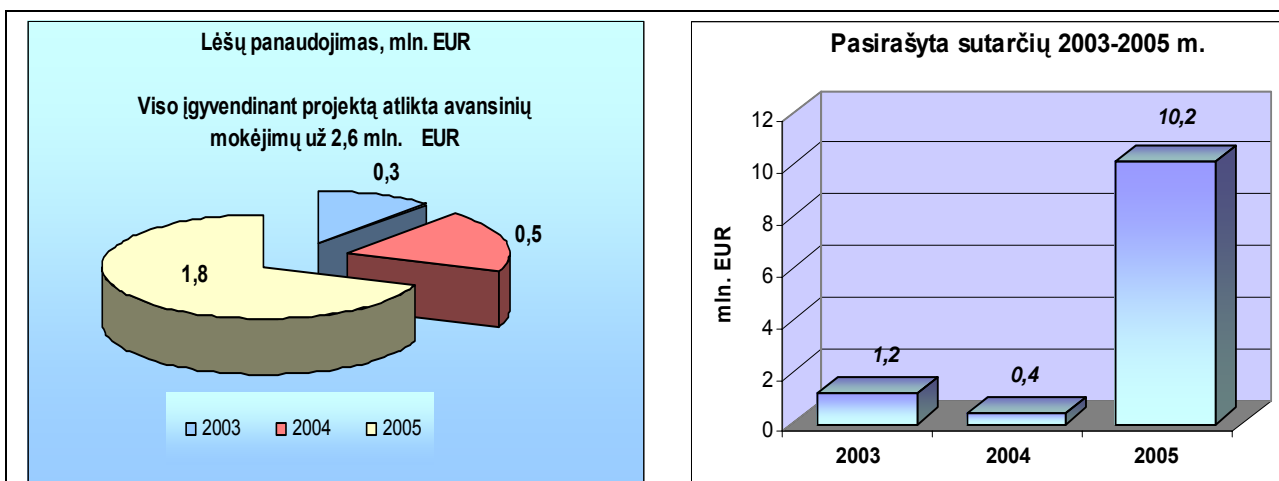
3 pav. Regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimo projektų vertė, sutarčių pasirašymas ir lėšų panaudojimas.

Didžiausios investicijos regionų atliekų tvarkymo sistemų kūrimui numatytos Vilniaus, Panevėžio, Kauno ir Klaipėdos regionams. Daugiausiai sutarčių pasirašyta Alytaus, Šiaulių, Vilniaus ir Marijampolės regionuose, o daugiausiai darbų atlikta Alytaus, Šiaulių regionuose.

Toliau pateikiame atliekų tvarkymo sistemos kūrimo būklės analizės rezultatus ir projektų įgyvendinimo problemas regionuose.

Projektas Nr. 2002/LT/16/P/PE/012 „Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“

Projekto įgyvendinimo pradžia – 2002 m.	Planuojama projekto pabaiga – 2007-12-31
Galutinis paramos gavėjas/užsakovas: UAB Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo centras	
Projekto vertė – 20,9 mln. EUR.	
Projektas įgyvendinamas Vilniaus apskrityje: Vilniaus miesto, Elektrėnų savivaldybėje ir Vilniaus, Šalčininkų, Širvintų, Švenčionių, Trakų, Ukmergės rajonuose, t. y. 9731 kv. km teritorijoje, kurioje gyvena apie 848000 žmonių.	

Įgyvendinant projektą, iki 2005-12-31 atlikti avansiniai mokėjimai, kurie sudaro 12 proc. visos projekto vertės. Mokėjimams panaudota po 50 proc. Europos Sąjungos ir valstybės biudžeto lėšų. Nuosavos lėšos įgyvendinant projektą kol kas nenaudotos. Konkurso būdu parinktas bankas, su kuriuo derinama sutartis dėl 7,58 mln. EUR paskolos.

Projekto įgyvendinimo metu numatoma atlikti:	Įgyvendinant projektą:
<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti reikalavimus atitinkantį regioninį buitinių atliekų sąvartyną. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2003-12-22 pasirašytos projektavimo paslaugų sutarties su „Haskoning Nederland B.V.“ vykdymo terminas pasibaigė 2005-07-19. Darbų priėmimo perdavimo aktas nepasirašytas. ■ 2005-03-10 pasirašyta techninės priežiūros paslaugų sutartis su „SRP Schneider & Partner Ingenieur-Consult GmbH“. ■ 2005-12-07 su UAB „Skirnuva“ pasirašyta sutartis dėl Vilniaus regioninio sąvartyno statybos, 2006-01-25 gautas leidimas statybai.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti 13 didžiųjų atliekų priėmimo aikštelių ir 100 konteinerinių aikštelių. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2006 m. II ketv. numatoma pasirašyti konteinerinių aikštelių statybos sutartį, o 2007 m. I ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl atliekų priėmimo aikštelių statybos.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Uždaryti ir sutvarkyti 13 veikiančių (tarp jų Kariotiškių) ar anksčiau uždarytų, tačiau nerekultivuotų vidutinių buitinių atliekų sąvartynų. ■ Sutvarkyti buitinėmis atliekomis užterštas teritorijas. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2006 m. III ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl Kariotiškių sąvartyno ir vidutinių sąvartynų uždarymo.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Teikti techninę pagalbą galutiniam paramos gavėjui. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2004-11-09 pasirašyta užduočių ir atsakomybės pasiskirstymo sutartis tarp APVA bei UAB Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo centro. ■ Pagal pradėtą vykdyti 2004-07-01 techninės pagalbos sutartį, pasirašytą su „Fichtner GmbH&Co“, 2005-02-01 patvirtinta įvadinė ataskaita. Vykdamas šį projektą parengta: Kazokiškių sąvartyno atliekų šalinimo techninis reglamentas, Procedūrų vadovas, Verslo/plėtos, Atliekų tvarkymo veiklos Kazokiškių nutraukimo planas, Avarių Kazokiškių komunalinių atliekų sąvartyne likvidavimo planas, Atliekų priėmimo aikštelių atliekų šalinimo reglamentas, paruošta paraiška Kazokiškių sąvartyno taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimui gauti. Derinamas naujas Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo planas.
<p>Projekto įgyvendinimo problemos:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ 2003-12-22 pasirašytos projektavimo paslaugų sutarties su „Haskoning Nederland B. V.“ vykdymo terminas turėjo pasibaigti 2004-12-22, dėl galutinio naudos gavėjo vėlavimo pateikti išieities duomenis sutartis buvo pratęsta iki 2005-07-19, darbų priėmimo perdavimo aktas nepasirašytas. Trūkstanti projekto dokumentai nepateikti iki šiol. VAATC šių metų pradžioje atliko vėlavimo priežasčių analizę ir ją pateikė Aplinkos ministerijai ir APVA. Analizės išvada: 	

pagrindinės projektinės ir konkursinės dokumentacijos rengimo vėlavimo priežastys yra ribotos projektuotojų galimybės vienu metu atlikti daug didelės apimties planavimo ir projektavimo užduočių, nors tam tikrais atvejais savivaldybės ar UAB VAATC vėlavo pateikti informaciją, atsakymus ar reikalingus projektuotojams sprendimus.

- Vėluojama paskelbti (buvo numatyta iki 2005 m. spalio pabaigos) konkursą dėl vidutinių ir mažų sąvartynų uždarymo, nes priėmus sprendimą šį konkursą sujungti su konteinerinių aikštelių įrengimo konkursu, dokumentacijai parengti reikia papildomo laiko.

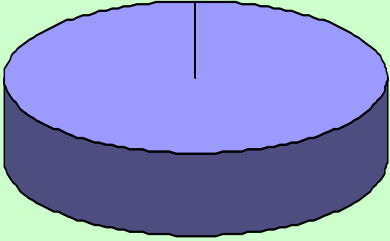
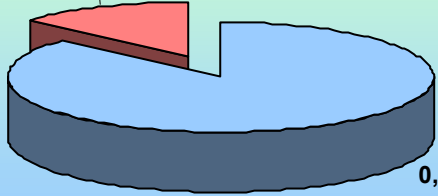
- Įgyvendinant projektą, dažnai užtrunka sprendimų priėmimo procedūros (ypač konkursų), todėl sprendimai kartais priimami skubotai, vėluojama pasirašyti sutartis. Pvz.: Finansinį memorandumą Europos komisija pasirašė 2002-12-17, o pirmoji sutartis su projektuotojais pasirašyta tik po metų t. y. 2003-12-22. Dabar dauguma procedūrų užtrunka trumpiau: konkursas regioninio sąvartyno rangovui paskelbtas 2005-08-05, o sutartis pasirašyta 2005-12-07, t. y. per 4 mėnesius. Šiuo metu užtrunka dokumentų patikros ir derinimo procedūros, atliekamos pagal APVA patvirtintą procedūrų vadovą (VAATC nuomone, jos būtinos, nes projektai sudėtingi).

- Naujojo sąvartyno Kazokiškėse įrengimui prieštarauja gyventojai. Vilniaus AATC nuomone, susitarimui su gyventojais pasiekti gali tekti išmokėti kompensacijas.

- 20,9 mln. EUR vertės projektą numatyta finansuoti ES lėšomis – 10,5 mln. EUR, valstybės biudžeto lėšomis – 2,9 mln. EUR ir VAATC lėšomis – 7,5 mln. EUR. VAATC neturi lėšų projektui finansuoti ar turto, kurį būtų galima užstatyti. Todėl buvo numatyta, kad centras ims paskolą su savivaldybių garantija. Savivaldybės, vadovaujantis Savivaldybių skolinimosi taisyklėmis (patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-03-26 nutarimu Nr. 345), negali teikti garantijos paskolai Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo sistemos projektui įgyvendinti, nes iš aštuonių savivaldybių tik Vilniaus miesto savivaldybė turi daugiau kaip 50 % VAATC akcijų. VAATC 2005-10-26 raštu Nr. 1.10-S-118 kreipėsi į Aplinkos ir Finansų ministerijas dėl projektų finansavimo paskolos lėšomis ir garanto suteikimo. Finansų ministerija nurodė, kad „...Vilniaus apskrities savivaldybės, įkurdamos UAB VAATC, turėjo atsižvelgti į galiojančius teisės aktus, apribojančius savivaldybių skolinimąsi bei garantijų suteikimą...“. Aplinkos ministerija pasiūlė pasinaudoti galimybe užstatyti įmonės ateities pinigų srautus, nurodydama, kad tokį būdą pasirinko UAB Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras ir VŠĮ Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras.

Projektas – 2004/LT/16/C/PE/003 „Utenos regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“

Projekto įgyvendinimo pradžia – 2003 m.	Planuojama projekto pabaiga – 2009-12-31.
Galutinis paramos gavėjas/užsakovas: UAB Utenos regiono atliekų tvarkymo centras	
Projekto vertė – 12,9 mln. EUR.	
Projektas įgyvendinamas Utenos apskrityje: Visagino miesto, Anykščių, Ignalinos, Molėtų, Utenos ir Zarasų rajono savivaldybėse, t. y. 7201 kv. km. teritorijoje, kurioje gyvena apie 181000 gyventojų.	

<p style="text-align: center;">Projekto vertė, mln. EUR</p> <p style="text-align: center;">12,9</p> 	<p><i>Utenos regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimo projekto Nr. 2004/LT/16/C/PE/003 vertė – 12,9 mln. EUR. Projekto įgyvendinimo lėšos iki 2005-12-31 dar nebuvo panaudotos (nesudarytos sutartys, neatlikti darbai, nevykdyti mokėjimai). Detaliojo projektavimo ir konkurso dokumentų paruošimo darbams finansuoti naudotos projekto Nr. 2001/LT/16/P/PA/002 lėšos.</i></p>
<p><i>Aplinkos projektų valdymo agentūra pagal projekto „Paramos Sanglaudos fondo aplinkos apsaugos projektų įgyvendinimui“ sutartį Nr.2005/13/A/P/Lt „Utenos regiono buitinių atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas: techninio projekto ir pirkimo dokumentų rengimas“ 2005-09-15 UAB Kauno komprojektui sumokėjo 0,15 mln. EUR avansą.</i></p>	<p style="text-align: center;">Lėšų panaudojimas, mln. EUR</p> <p style="text-align: center;">Įgyvendinant projektą atliktas avansinis mokėjimas už 0,15 mln. EUR</p> <p style="text-align: center;">0,02</p> <p style="text-align: right;">0,13</p> <p style="text-align: center;"> ■ Europos Sąjungos lėšos ■ Valstybės biudžeto lėšos </p>
<p>Projekto įgyvendinimo metu numatoma atlikti:</p>	<p>Įgyvendinant projektą:</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti gamtosauginius reikalavimus atitinkanti regioninį buitinių atliekų sąvartyną Utenoje kartu su žaliųjų atliekų kompostavimo aikštele. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2006 m. III ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl regioninio atliekų sąvartyno statybos. ■ 2007 m. III ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl regioninio sąvartyno įrengimo ir mobilios įrangos tiekimo.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti 5 atliekų priėmimo aikšteles (visame regione) ir žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę Visagine. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2007 m. I ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl atliekų priėmimo ir kompostavimo aikštelių statybos. ■ 2007 m. III ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl transporto priemonių ir įrangos atliekų konteinerių transportavimui iš atliekų priėmimo aikštelių į tvarkymo/perdirbimo vietas įsigijimo.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Uždaryti veikiančius buitinių atliekų sąvartynus (6) bei sutvarkyti buitinėmis atliekomis užterštas teritorijas (98). 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2007 m. I ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl sąvartynų uždarymo ir sutvarkymo.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Teikti techninę pagalbą galutiniam paramos gavėjui. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Techninės pagalbos paslaugų pirkimo viešasis konkursas įvyko 2005-06-17. UAB „Eko Rivi“ apskundus sprendimą dėl jos pasiūlymo atmetimo, Vilniaus apygardos teismas 2005-09-16 sustabdė konkurso vykdymą. Šiuo metu byla nagrinėjama teisme.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Rengiama konkursinė dokumentacija dėl darbų techninės priežiūros. 2005-11-30 paskelbtas išankstinis skelbimas. ■ Turto vertintojai pateikė RATC numatytų išskeldinti iš sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) gyventojų nekilnojamojo turto vertinimo ataskaitą. Tačiau Utenos RATC derybos su gyventojais dėl išskeldinimo kol kas nesėkmingos, nes gyventojai nori didesnių kompensacijų. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Turto vertintojai pateikė RATC numatytų išskeldinti iš sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) gyventojų nekilnojamojo turto vertinimo ataskaitą. Tačiau Utenos RATC derybos su gyventojais dėl išskeldinimo kol kas nesėkmingos, nes gyventojai nori didesnių kompensacijų.
<p>Projekto įgyvendinimo problemos:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Utenos regiono atliekų tvarkymo sistemos projektas pradėtas įgyvendinti 2003 m., tačiau iki 2005-12-31 lėšos projekto vykdymui dar nebuvo panaudotos. Pasirašyta tik pagal kitą projektą 	

„Parama Sanglaudos fondo aplinkos apsaugos projektų įgyvendinimui“ atliekamų paslaugų sutartis ir 2005 m. sumokėtas avansas.

■ Dėl teisminių ginčų sustabdytas techninės pagalbos UAB „Utenos regiono atliekų tvarkymo centrui“ konkurso rezultatų nagrinėjimas. Vyksta nagrinėjimas teisme.

■ Projekto galimybių studijoje nurodyta, kad būsimo regioninio sąvartyno vietoje iš pietų pusės praeina 35 kV elektros tiekimo linija, tačiau centro duomenimis, būsimo regioninio sąvartyno vietoje eina trys elektros linijos: viena iš jų – 110 kV, kitos dvi – po 10 kV. Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos įsakymo Nr. 151⁵ 9.6 punkte nurodyta, kad draudžiama įrengti sąvartynus, kuriuose galimas masiškas paukščių susikaupimas, elektros tinklų (išskyrus požemines elektros kabelių linijas) apsaugos zonos ir 500 metrų atstumu nuo jų. AB „Lietuvos energija“ neleidžiant artėti prie elektros linijų, sąvartyno eksploatacijos laikas sutrumpėtų iki 12 – 15 metų. Pagal projektuotojų paskaičiavimus, papildomiems linijos iškėlimo arba kabelio nutiesimo darbams reikėtų 5 mln. Lt.

■ Naujam regioniniam sąvartynui reikalingas 15–20 ha plotas. Regioninį atliekų sąvartyną ruošiamasi įrengti, sutvarkant ir išplečiant senąjį Mockūnų sąvartyną, kurio dabartinis plotas apie 8 ha, teks iškirsti 8 hektarus miško ir iškasti durpyną. Tai prieštarauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimui Nr. 343⁶, kurio 203.1 p. ir 203.3 p. nurodoma, kad draudžiama įrengti kietųjų buitinių atliekų sąvartynus visose vandenviečių ir mineralinių šaltinių sanitarinėse apsaugos zonos, išžvalgytų naudingųjų iškasenų ir požeminių vandens telkinių plotuose taip pat miškuose ir arčiau kaip 25 metrų nuo jų.

To paties nutarimo 203.2 p. yra draudžiama įrengti sąvartyną arčiau kaip 500 m. nuo gyvenamųjų pastatų, todėl reikės iškelti du Mockėnų kaimo gyventojus. Gyventojai pageidauja žymiai didesnių kompensacijų, negu įvertino nepriklausomo turto vertinimo kompanijos. Šiuo metu vyksta derybos dėl kompensacijų.

Projektas – 2005/LT/16/C/PE/003 „Panevėžio regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“

Projekto įgyvendinimo pradžia – 2003 m.

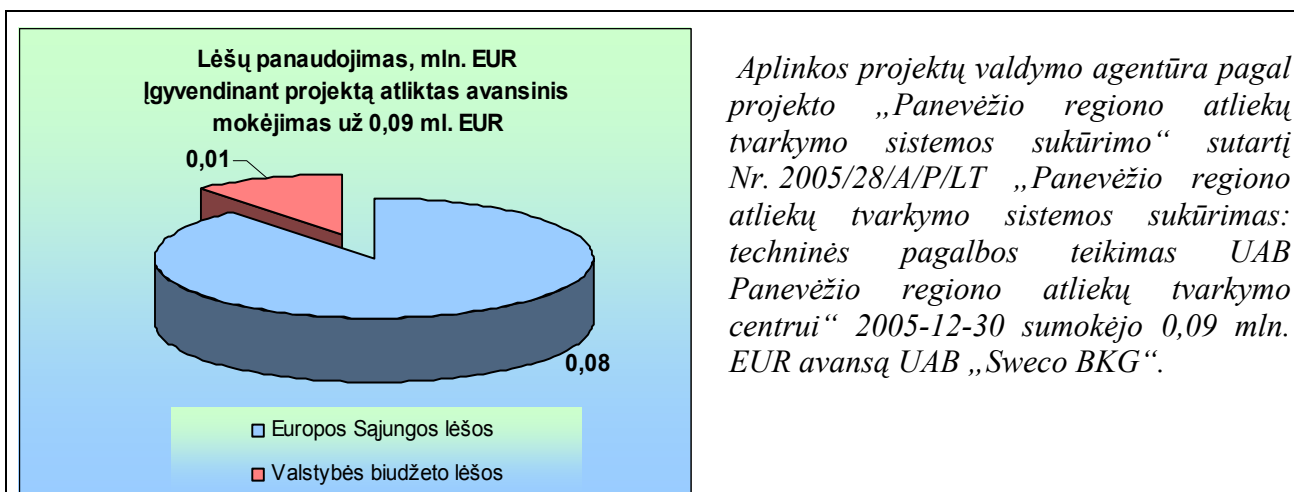
Planuojama projekto pabaiga – 2010 m.

Galutinis paramos gavėjas/užsakovas: UAB Panevėžio regiono atliekų tvarkymo centras
Projekto vertė – 19,5 mln. EUR

Projektas įgyvendinamas Panevėžio apskrityje: Panevėžio miesto ir Panevėžio, Kupiškio, Biržų, Pasvalio, Rokiškio rajonų savivaldybėse.

⁵ 1998-04-24 Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos įsakymas Nr. 151 „Dėl energetikos objektų, vamzdynų ir elektros tiekimo linijų apsaugos taisyklių patvirtinimo“.

⁶ 1992-05-12 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“.

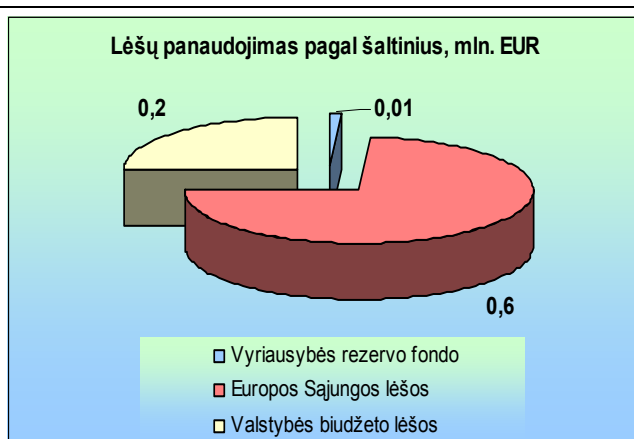

Aplinkos projektų valdymo agentūra pagal projekto „Panevėžio regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimo“ sutartį Nr. 2005/28/A/P/LT „Panevėžio regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas: techninės pagalbos teikimas UAB Panevėžio regiono atliekų tvarkymo centrui“ 2005-12-30 sumokėjo 0,09 mln. EUR avansą UAB „Sweco BKG“.

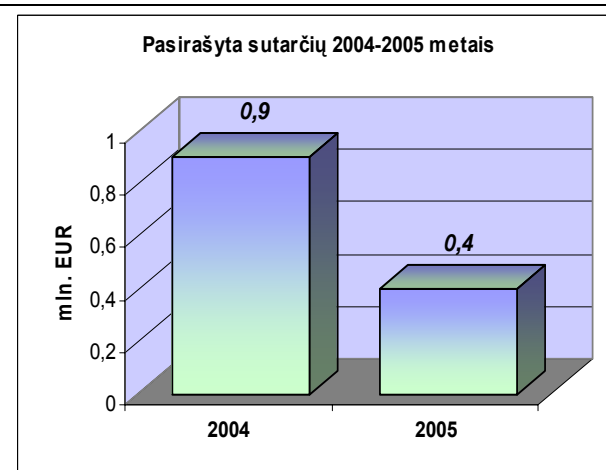
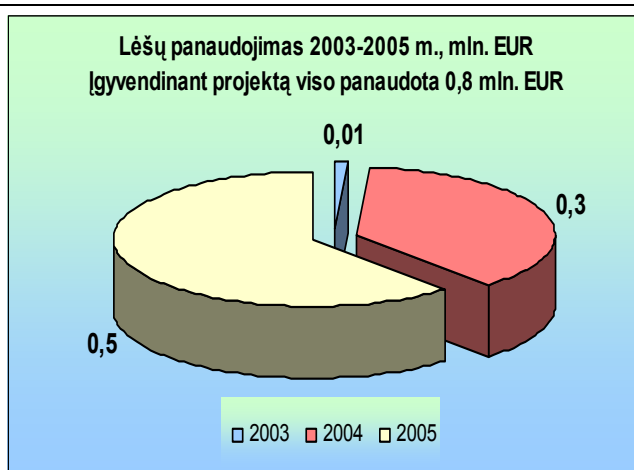
Projekto įgyvendinimo metu numatoma atlikti:	Igyvendinant projektą:
<ul style="list-style-type: none"> ■ Regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno (antrinių žaliavų rūšiavimo linija) įrengimas. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2007 m. II ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl naujo regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno įrengimo. ■ 2008 m. I ketv. numatoma pasirašyti sutartis įrangai, regioniniam sąvartynui, atliekų tvarkymui ir kompostavimo aikštelėms, atliekų rūšiavimo linijai ir atliekų surinkimui, pirkti.
<ul style="list-style-type: none"> ■ 5 kompostavimo aikštelių, 5 atliekų priėmimo aikštelių, 2 perkrovimo stočių, atliekų rūšiavimo linijos įrengimas. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2007 m. I ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl kompostavimo ir atliekų priėmimo aikštelių bei atliekų rūšiavimo linijos įrengimo.
<ul style="list-style-type: none"> ■ 95 senų sąvartynų uždarymas. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2008 m. II ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl senų sąvartynų uždarymo.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Techninės pagalbos teikimas UAB Panevėžio RATC. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Skelbimas apie pirkimą (dėl techninės pagalbos) paskelbtas 2005-10-14, o 2005-12-05 įvyko viešas vokų atplėšimas. Pasiūlymus pateikė 8 dalyviai. 2005-12-29 pasirašyta sutartis su UAB „Sweco BKG“.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Techninė priežiūra. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2006 m. III ketv. numatoma pasirašyti techninės priežiūros sutartį.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Visuomenės informavimas. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2006 m. III ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl visuomenės informavimo.
<p>Projekto įgyvendinimo problemos:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ <i>Panevėžio regiono atliekų tvarkymo sistemos projektą buvo numatyta pradėti įgyvendinti 2003 m. Centras veiklą pradėjo tik 2005 m. liepos mėn., nes savivaldybės laiku nesusitarė dėl sąvartyno vietos ir buvo vėluojama pateikti paraišką.</i> ■ <i>Regioninio atliekų sąvartyno įrengimui Panevėžio raj., Pakalnės kaime, nepritarė Liūdynės kaimo gyventojai, todėl 2005-07-25 savivaldybės susitarė papildyti jungtinės veiklos sutartį ir įsipareigojo 2006–2013 metais kooperuoti lėšas Liūdynės kaimo gyventojų gyvenimo kokybei gerinti, t. y. 2008–2013 metais už 1 toną į naująjį regioninį sąvartyną patenkančių atliekų numatė skirti po 1 Lt.</i> ■ <i>UAB Panevėžio regiono atliekų tvarkymo centras ir APVA dar nepasirašė sutarties dėl užduočių ir atsakomybės pasiskirstymo.</i> 	

Projektas – 2001/LT/I6/P/PE/004 „Tauragės regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“

Projekto įgyvendinimo pradžia – 2001 m.	Planuojama projekto pabaiga – 2009-12-31
<p>Galutinis paramos gavėjas/užsakovas: UAB Tauragės regiono atliekų tvarkymo centras</p> <p>Projekto vertė – 6,6 mln. EUR</p> <p>Projektas įgyvendinamas Tauragės apskrityje: Tauragės, Jurbarko, Šilutės bei Pagėgių savivaldybėse, t. y. 4411 kv. km teritorijoje, kurioje gyvena apie – 133000 gyventojų.</p>	

Per projekto įgyvendinimo laikotarpį panaudota 0,8 mln. EUR. Projektui naudojama 70 proc. ES lėšų, 30 proc. finansuojama iš Valstybės biudžeto.

2005 m. panaudota 0,3 mln. EUR, iš kurių atlikti du avansiniai mokėjimai: UAB „Nota Bene“ ir UAB „Krašto projektai ir partneriai“ už prekes ir paslaugas 132 tūkst. EUR, kompanijai „Dekont Solid“ sumokėtas avansas už neatliktas paslaugas 117 tūkst. EUR.

Projekto įgyvendinimo metu numatoma atlikti:	Įgyvendinant projektą:
<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti reikalavimus atitinkantį regioninį buitinių atliekų sąvartyną ir žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2003-12-12 su „Dekont Solid“ pasirašyta sutartis dėl projektavimo ir konkursinės dokumentacijos rengimo. Pasibaigus sutarties galiojimo terminui, sutartis nepratęsta dėl nekokybiško konsultanto darbo. 2005-06-09 sutartis su „Dekont Solid“ nutraukta; Aplinkos ministerija 2006-03-10 informavo, kad pagal 2005-11-17 teismo sprendimą „Dekont Solid“ turi grąžinti sumokėtą avansą. ■ 2005-06-24 paskelbtas naujas skelbimas dėl projektavimo ir konkursinės dokumentacijos parengimo. Iki 2005 m. liepos 27 d. pasiūlymų negauta, todėl 2005-08-08 pradėtos neskelbiamos derybos su AB „Pramprojektas“, UAB „Šilutės hidroprojektas“, UAB „Krašto projektai ir partneriai“ ir UAB „Hidrosfera“, nes šios kompanijos atitiko pagrindinius konkurso sąlygų kvalifikacinius reikalavimus. Sutartis pasirašyta 2005-11-11. Planuojama sutarties trukmė 10 mėn. (iki 2006-09-11). 2005-11-25 konsultantai pateikė įvadinę ataskaitą. ■ 2006 m. III ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl regioninio buitinių atliekų sąvartyno (kartu su kompostavimo aikštele ir antrinių žaliavų rūšiavimo linija) statybos. ■ 2008 m. III ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl atliekų surinkimo ir transportavimo įrangos tiekimo. ■ 2008 m. III ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl mobilios įrangos regioniniam sąvartynui tiekimo.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti žaliųjų atliekų kompostavimo aikšteles Jurbarkė, Pagėgiuose ir Šilalėje. ■ Įrengti didžiųjų atliekų priėmimo aikšteles Tauragėje, Jurbarkė, Šilalėje bei Pagėgiuose. ■ Įrengti buitinių atliekų perkrovimo stotis 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2006 m. IV ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl kompostavimo aikštelių statybos. ■ 2004-04-07 pasirašyta sutartis su AB „Klaipėdos hidrotechnika“ dėl didžiųjų atliekų aikštelių statybos. 2005-09-30 visi statybos objektai priduoti (valstybinės komisijos aktai pasirašyti).

(Jurbarke, Šilalėje).	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2005 m. liepos 1 d. paskelbtas konkursas dėl atliekų surinkimo įrangos didžiųjų atliekų aikštelėms įsigijimo. Sutartis pasirašyta 2005-12-20.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Uždaryti veikiančių Tauragės buitinių atliekų sąvartyną. ■ Techninė priežiūra. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2008 m. III ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl Tauragės buitinių atliekų sąvartyno Ližuose uždarymo. ■ 2004-09-29 sutartis dėl paslaugų teikimo pasirašyta su kompanija „C&E Consulting und Engineering GmbH“. Kadangi šiuo metu nevykdomi statybos darbai, 2005-11-15 sutarties vykdymas sustabdytas iki pirmos darbų sutarties pasirašymo datos.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Teikti galutiniam paramos gavėjui techninę pagalbą. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Paslaugų sutartis pasirašyta 2004 m. vasario 5 d. su UAB „SWECO-BKG“. Paslaugos bus teikiamos iki 2006-02-05. 2005-04-01. Tauragės regiono plėtros taryba patvirtino Tauragės regiono atliekų tvarkymo planą. Tauragės regiono atliekų tvarkymo centro Procedūrų vadovas patvirtintas 2005-08-02. Šiuo metu vyksta kitų dokumentų ruošimas.

Projekto įgyvendinimo problemos:

■ Dėl nekokybiško konsultantų darbo 2005-06-09 nutraukta sutartis su „Dekont Solid“, užtruko projektavimo ir konkursinės dokumentacijos parengimo darbai. Nauja sutartis su kita įmone pasirašyta 2005-11-11, tačiau sulėtėjo projekto įgyvendinimo procesas. 2005 m. projekto įgyvendinimui panaudota mažiau lėšų negu 2004 m. Projekto įgyvendinimas prasidėjo 2001 m., tačiau iki 2005-12-31 projektui panaudota tik 0,8 mln. EUR, o tai sudaro 12,1 % visos projekto vertės. Yra teismo sprendimas, bet neaišku, ar pavyks susigrąžinti 117 tūkst. EUR avansą, sumokėtą konsultantui „Dekont Solid“.

Projektas – 2002/LT/16/P/PE/010 „Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“

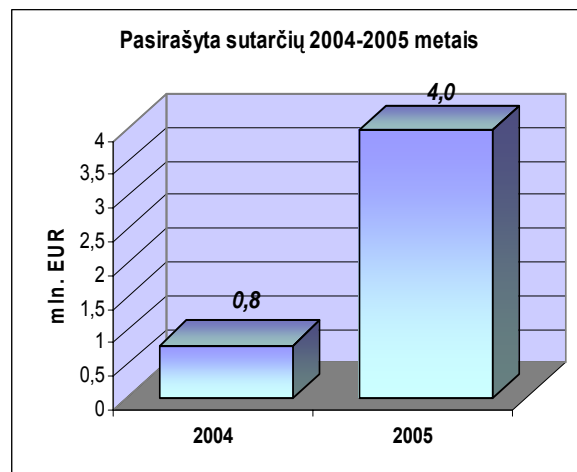
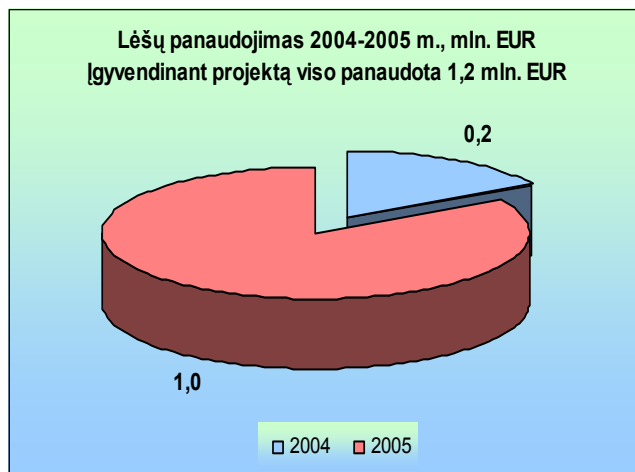
Projekto įgyvendinimo pradžia – 2002 m.

Planuojama projekto pabaiga – 2007-12-31.

Galutinis paramos gavėjas/užsakovas: UAB Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras

Projekto vertė – 11,8 mln. EUR

Projektas įgyvendinamas Klaipėdos apskrityje: Klaipėdos, Palangos, Neringos miestų, Kretingos, Klaipėdos, Šilutės bei Skuodo rajonų savivaldybėse, t. y. 5209 kv. km. teritorijoje, kurioje gyvena apie 383000 gyventojų.

Per projekto įgyvendinimo laikotarpį panaudota 1,2 mln. EUR. Iš šios sumos 1,1 mln. EUR sumokėtas avansas ir 0,09 mln. EUR atlikti darbai.

Projekto įgyvendinimo metu numatoma atlikti:

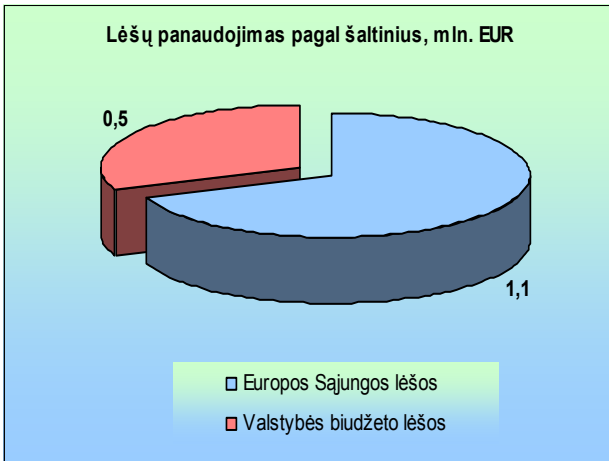
■ Projektavimo ir konkursinės dokumentacijos parengimą.

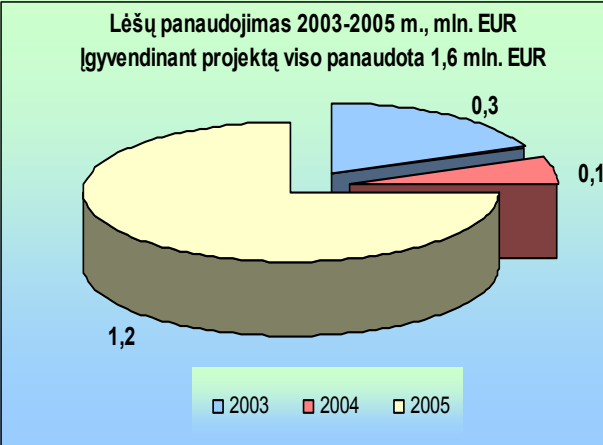
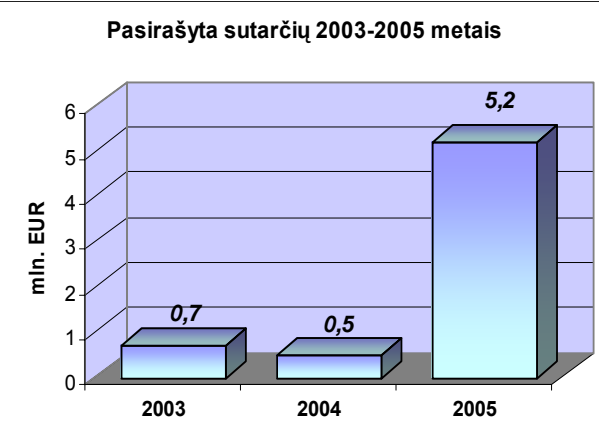
Igyvendinant projektą:

■ 2004-06-23 pasirašyta sutartis su UAB „Krašto projektai ir partneriai“ dėl projektavimo ir konkursinės dokumentacijos parengimo. Iki 2006 m. vasario mėn. pabaigos konsultantai turi parengti ir pateikti derinimui atliekų priėmimo ir kompostavimo aikštelių įrengimo bei rajoninių sąvartynų reiklų konkursinius dokumentus.

<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti reikalavimus atitinkanti regioninį buitinių atliekų sąvartyną. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2005-09-14 paskelbtas konkursas dėl naujo regioninio sąvartyno statybos. 2005-12-07 su UAB „Hidrostatyba“ pasirašyta sutartis, kurios trukmė 20 mėn. ir vertė – beveik 4 mln. EUR. ■ 2004-12-15 su kompanija „Plancenter“ pasirašyta sutartis dėl darbų techninės priežiūros.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti 7 didžiųjų atliekų priėmimo kompostavimo aikštes. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2006 m. II ketvirtį numatoma pasirašyti sutartis dėl didžiųjų atliekų priėmimo ir kompostavimo aikštelių įrengimo. Šiuo metu rengiama konkursinė dokumentacija.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Uždaryti veikiančius buitinių atliekų sąvartynus, tarp jų ir Klaipėdos sąvartyną, sutvarkyti buitinėmis atliekomis užterštas teritorijas. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2007 m. III ketvirtį numatoma pasirašyti sutartį dėl sąvartynų uždarymo ir užterštų teritorijų sutvarkymo. Šiuo metu rengiama konkursinė dokumentacija.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Teikti galutiniam paramos gavėjui techninę pagalbą. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2004-08-18 pasirašyta sutartis su VŠĮ „Projektų vadybos grupė“ dėl techninės pagalbos. Dėl vėlavimų sutartis dar kartą pratęsta iki 2006 m. kovo 18 d.
<p>Projekto įgyvendinimo problemos:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ <i>Techninės pagalbos Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centrui sutartis pasirašyta 2004-08-18 su VŠĮ Projektų vadybos grupe, tačiau dėl projektavimo ir konkursinės dokumentacijos parengimo vėlavimo sutartis pratęsta iki 2006 m. kovo 18 d.</i> 	

Projektas – 2002/LT/I6/P/PE/011 „Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“

Projekto įgyvendinimo pradžia – 2002 m.	Planuojama projekto pabaiga – 2008-12-31.						
<p>Galutinis paramos gavėjas/užsakovas: UAB Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centras Projekto vertė – 13 mln. EUR. Projektas įgyvendinamas Marijampolės apskrityje: Marijampolės, Vilkaviškio ir Šakių rajonų, Kazlų Rūdos bei Kalvarijos savivaldybėse, t. y. 4463 kv. km. teritorijoje, kurioje gyvena apie – 187000 gyventojų.</p>							
<p align="center">Lėšų panaudojimas pagal šaltinius, mln. EUR</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Šaltinis</th> <th>Suma (mln. EUR)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Europos Sąjungos lėšos</td> <td>1,1</td> </tr> <tr> <td>Valstybės biudžeto lėšos</td> <td>0,5</td> </tr> </tbody> </table>		Šaltinis	Suma (mln. EUR)	Europos Sąjungos lėšos	1,1	Valstybės biudžeto lėšos	0,5
Šaltinis	Suma (mln. EUR)						
Europos Sąjungos lėšos	1,1						
Valstybės biudžeto lėšos	0,5						
<p align="center"><i>Per projekto įgyvendinimo laikotarpį panaudota 1,6 mln. EUR.</i></p>							

<p>Lėšų panaudojimas 2003-2005 m., mln. EUR Igyvendinant projektą viso panaudota 1,6 mln. EUR</p> <p>Legend: 2003 (blue), 2004 (red), 2005 (yellow)</p>	<p>Pasirašyta sutarčių 2003-2005 metais</p> <p>Legend: 2003 (0.7), 2004 (0.5), 2005 (5.2)</p>
<p>Projekto įgyvendinimo metu numatoma atlikti:</p>	<p>Įgyvendinant projektą:</p>
<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti reikalavimus atitinkantį buitinių atliekų sąvartyną. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2003-12-12 pasirašyta sutartis su „Haskoning Nederland B.V.“ Dėl užsietusių detaliojo planavimo procedūrų ir pasikeitusių projektavimo sąlygų, projektuotojas laiku neparengė techninės dokumentacijos – detalaus plano ir techninio projekto. Sutartis buvo pratęsta du kartus. Dėl naujojo Marijampolės regioninio sąvartyno projekto APVA ir Marijampolės AATC nuomonės išsiskyrė. APVA mano, kad projektas baigtas ir pateikė jį ekspertizei. Marijampolės AATC teigia, kad negavo sukomplektuoto projekto ir teikti jo ekspertizei neprašė, motyvuodamas tuo, kad gavo tik projekto juodraščius. ■ 2005-08-18 pasirašyta sutartis su UAB „Sweco BKG“ dėl darbų techninės priežiūros. ■ 2005-09-16 paskelbtas konkursas dėl regioninio buitinių atliekų sąvartyno statybos darbų. Aikštelės apžiūra įvyko 2005-10-04. Sutartis, kurios vertė 4 mln. EUR pasirašyta 2005-12-31, kai techninis projektas dar nebuvo parengtas ir pateiktas ekspertizei. ■ 2007 m. II ketvirtį numatoma pasirašyti sutartis dėl sąvartyno technikos įsigijimo. Šiuo metu rengiama konkursinė dokumentacija.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti didžiųjų atliekų priėmimo aikšteles (Marijampolėje, Kalvarijoje, Kazlų Rūdoje, Šakiuose, Vilkaviškyje). 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2006 m. II ketvirtį numatoma pasirašyti sutartį dėl didžiųjų atliekų priėmimo aikštelių statybos darbų. Šiuo metu rengiama konkursinė dokumentacija.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Uždaryti 6 veikiančius rajoninius buitinių atliekų sąvartynus (Marijampolės, Kalvarijos, Kazlų Rūdos, Šakių, Kudirkos Naumiesčio, Virbalio). 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2007 m. II ketvirtį numatoma pasirašyti sutartis dėl senojo Marijampolės sąvartyno uždarymo ir dėl 6 veikiančių rajoninių buitinių atliekų sąvartynų uždarymo. Šiuo metu rengiama konkursinė dokumentacija.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Teikti galutiniam paramos gavėjui techninę pagalbą. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2004-08-10 pasirašyta sutartis su UAB „EkoRivi“ dėl paslaugų teikiant techninę pagalbą. Vykdam sutartį, parengtas ir pagal pastabas pataisytas Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centro procedūrų vadovas, parengtas aplinkos apsaugos vadybos sistemos modelis, Marijampolės regioninės atliekų tvarkymo sistemos modelis, Tarifų sistemos modelis ir visi kiti techninėje užduotyje numatyti regioninei sistemai funkcionuoti būtini strateginiai dokumentai, teikiama pagalba centrai bei rengiami reikalingi dokumentai.
<p>Projekto įgyvendinimo problemos:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Užtruko projektavimo ir techninės dokumentacijos parengimo darbai. Detalūs planai patvirtinti tik 2004 m. gruodžio mėn. Marijampolės AATC nuomone, projektavimas vykdomas nesivadovaujant sutarties technine užduotimi ir įsipareigojimais, neprisilaikant projektavimą reglamentuojančių LR teisės aktų reikalavimų. Iki 2006-01-26 dar nebuvo baigtas statinio 	

projektavimo statybos techninio reglamento STR 1.05.06:2005 reikalavimus atitinkantis techninis projektas.

■ Projekto vykdyme dalyvauja daug institucijų. Projekto valdymas, MAATC nuomone, nepakankamai gerai organizuotas, nes: neaiškios institucijų funkcijos ir atsakomybė, sprendimų priėmimo ir derinimo procedūros.

■ Skirtingas funkcijų ir atsakomybės pasiskirstymo traktavimas pagal sutartį tarp APVA ir MAATC.

■ Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo sistemos projekto įgyvendinimo Priežiūros komiteto veikla, kontroliuojant dokumentacijos rengimo eigą nepakankama, nes kilusios projektavimo darbų problemos nebuvo laiku išspręstos.

Projektas – 2003/LT/I6/P/PE/016 „Telšių regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“

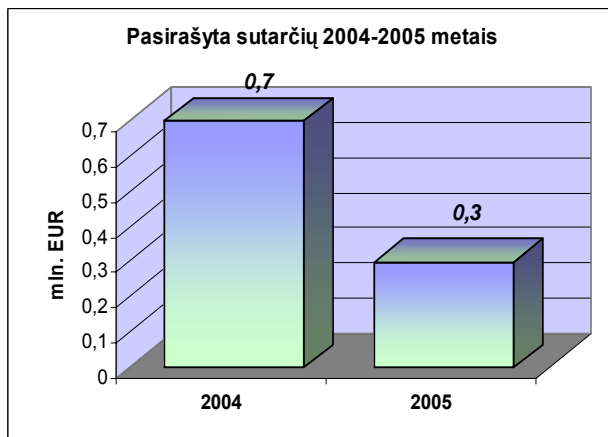
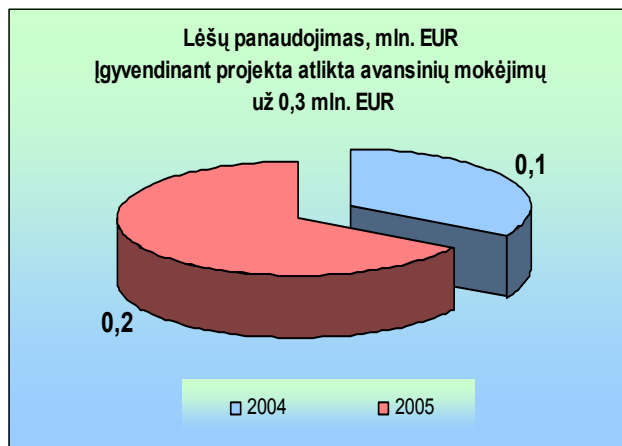
Projekto įgyvendinimo pradžia – 2003 m.

Planuojama projekto pabaiga – 2008-12-31.

Galutinis paramos gavėjas/užsakovas: UAB Telšių regiono atliekų tvarkymo centras

Projekto vertė – 8,9 mln. EUR

Projektas įgyvendinamas Telšių apskrityje: Telšių, Plungės, Mažeikių rajonų ir Rietavo savivaldybėse, t. y. 4350 kv. km. teritorijoje, kurioje gyvena apie 178000 gyventojų.

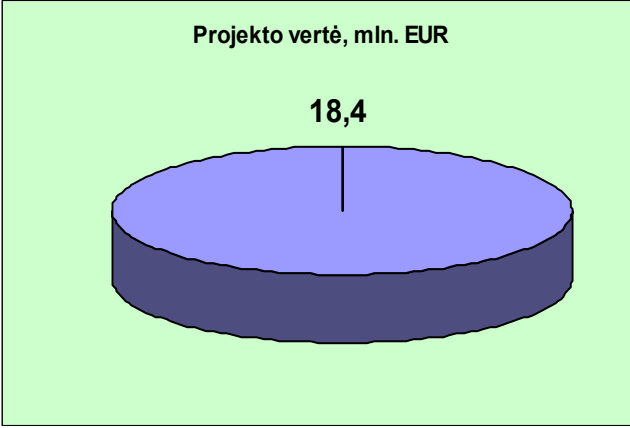

Per projekto įgyvendinimo laikotarpį atlikti 0,3 mln. EUR avansiniai mokėjimai. Panaudota 0,2 mln. EUR Europos Sąjungos ir 0,08 mln. EUR Valstybės biudžeto lėšų.

Projekto įgyvendinimo metu numatoma atlikti:	Įgyvendinant projektą:
<ul style="list-style-type: none"> ■ Techninio projekto ir konkursinės dokumentacijos parengimas. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2004-09-13 pasirašyta sutartis su „Ramboll Finland Ltd“ dėl techninio projekto ir konkursinės dokumentacijos parengimo. 2005-11-23 pradėti skaičiuoti delspinigiai konsultantui.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti reikalavimus atitinkantį buitinių atliekų sąvartyną. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2006 m. III ketvirtį planuojama pasirašyti sutartį dėl Jerubaičių sąvartyno renovacijos ir naujojo regioninio atliekų sąvartyno statybos. ■ 2005-07-29 pasirašyta sutartis su UAB Lietuvos statybų projektavimo institutu dėl darbų techninės priežiūros. ■ 2007 m. II ketv. planuojama pasirašyti sutartį dėl sąvartyno įrangos tiekimo.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti žaliųjų atliekų kompostavimo aikštes (Plungėje, Telšiuose, Mažeikiuose ir Rietave). ■ Įrengti buitinių atliekų perkrovimo stotis (Telšiuose ir Mažeikiuose). ■ Įrengti didžiųjų atliekų priėmimo aikštes (Plungėje, Telšiuose, Mažeikiuose ir Rietave). 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2006 m. I ketv. planuojama pasirašyti sutartis dėl atliekų priėmimo punktų, kompostavimo aikštelių ir perkrovimo stočių statybos.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Uždaryti 6 veikiančius buitinių atliekų sąvartynus, bei sutvarkyti buitiniomis atliekomis užterštas teritorijas (27 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2007 m. I ketvirtį planuojama pasirašyti sutartį dėl sąvartynų uždarymo.

nedideli sąvartynai.	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Teikti techninę pagalbą galutiniam paramos gavėjui. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2004-10-08 pasirašyta sutartis su UAB „COWI Baltic“ dėl techninės pagalbos paslaugų teikimo. 2005-06-16 patvirtintas Telšių regiono atliekų tvarkymo planas. Plungės, Mažeikių, Telšių ir Rietavo savivaldybių atliekų tvarkymo planai pateikti svarstyti savivaldybių administracijoms.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Informuoti bei mokyti visuomenę pasitelkiant masines informacijos priemones. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2005-05-25 paskelbtas paslaugų pirkimo konkursas dėl visuomenės informavimo ir švietimo. Pasiūlymų vertinimo procedūros sustabdytos ir vyksta tiekėjų skundų nagrinėjimas. 2005-11-14 gautas raštas iš VPT, kuriame perkančioji organizacija įpareigojama nutraukti pirkimo procedūras.
<p>Projekto įgyvendinimo problemos:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Vėluoja techninio projekto ir konkursinės dokumentacijos parengimas. Preliminari projektavimo ataskaita priežiūros komitete patvirtinta 2005-10-20. Nuo 2005-11-23 d. konsultantui pradėti skaičiuoti delspinigiai. ■ Sustabdytas visuomenės informavimo paslaugų pirkimo konkursas. 	

Projektas – 2004/LT/I6/P/PE/016 „Kauno regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“

Projekto įgyvendinimo pradžia – 2005 m.	Planuojama projekto pabaiga – 2008-12-31
<p>Galutinis paramos gavėjas/užsakovas: VŠĮ Kauno regiono atliekų tvarkymo centras Projekto vertė – 18,4 mln. EUR. Projektas įgyvendinamas Kauno apskrityje: Kauno miesto, Kauno, Jonavos, Kaišiadorių, Kėdainių ir Raseinių rajonų savivaldybėse, t. y. – 8089 kv. km. teritorijoje, kurioje yra apie – 692000 gyventojų.</p>	
<p>Projekto vertė, mln. EUR</p> 	<p>Kauno regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimo projekto Nr. 2004/LT/16/C/PE001 įgyvendinimas atsilieka nuo Europos Bendrijų komisijos 2005-05-24 sprendime nurodyto finansinio plano, nes dėl užsitęsusių konkursų sutartis dėl projekto ir konkursinės dokumentacijos rengimo pasirašyta tik 2005-10-04 d. Šios sutarties vertė – 0,4 mln. EUR, sumokėtas 0,1 mln. EUR avansas.</p>
Projekto įgyvendinimo metu numatoma atlikti:	Igyvendinant projektą:
<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti gamtosaugos reikalavimus atitinkančius regioninius buitinių atliekų sąvartynus Kaune ir Kėdainiuose. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sutartį numatoma pasirašyti 2007 m. II ketv. ■ 2007 m. II ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl 72 konteinerių buitinių ir perdirbamų atliekų surinkimui ir 3 atliekų suspaudimo ir perkrovimo konteinerių tiekimo. ■ 2007 m. II ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl sąvartyno eksploatacijai skirtos įrangos įsigijimo, 6 APP teritorijų šlavimo mašinų įsigijimo. ■ 2007 m. II ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl mobilios šakų kapojimo ir statybos bei kitų statybos ir griovimo atliekų smulkinimo įrangos įsigijimo. ■ 2007 m. II ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl naujų triukšmą izoliuojančių langų įsigijimo ir pakeitimo Lapių gyvenvietės gyventojams, taip pat ši

	ketvirtį numatoma pasirašyti sutartį dėl vieno gyventojų iškėlimo iš sanitarinės Zabieliškio sąvartyno zonos.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę Kėdainiuose, Zabieliškio sąvartyno teritorijoje. ■ Įrengti statybos ir griovimo atliekų perdėbimo aikštelę Zabieliškio sąvartyno teritorijoje. ■ Įrengti buitinių atliekų perkrovimo stotis (Raseiniuose, Kaišiadorys, Jonavoje). ■ Įrengti 6 didžiųjų atliekų priėmimo aikšteles (dvi Kauno mieste, po vieną Kėdainiuose, Jonavoje, Kaišiadoryse ir Raseiniuose). 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2007 m. II ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl naujų sekcijų Lapių ir Zabieliškio sąvartynuose įrengimo (10,9) ha, privažiavimo kelio prie Zabieliškio sąvartyno įrengimo (2 km), 1 kompostavimo aikštelės ir 1 statybos ir griovimo atliekų surinkimo ir perdėbimo aikštelės įrengimo. ■ 2007 m. II ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl priėmimo aikštelių statybos Kauno regione.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Uždaryti šiuo metu veikiančius buitinių atliekų sąvartynus bei sutvarkyti kitas buitiniams atliekomis užterštas teritorijas. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2007 m. II ketv. numatoma pasirašyti sutartį dėl 68 sąvartynų ir šiukšlynų uždarymo ir sutvarkymo.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Teikti techninę pagalbą galutiniam paramos gavėjui. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Konkursas techninei paramai paskelbtas 2005-07-04. Visi gauti pasiūlymai neatitiko konkurso sąlygų ir buvo atmesti. 2005-09-13 paskelbtas naujas konkursas, tačiau 2005-09-23 teismo sprendimu sustabdytos pirkimo procedūros.

Projekto įgyvendinimo problemos:

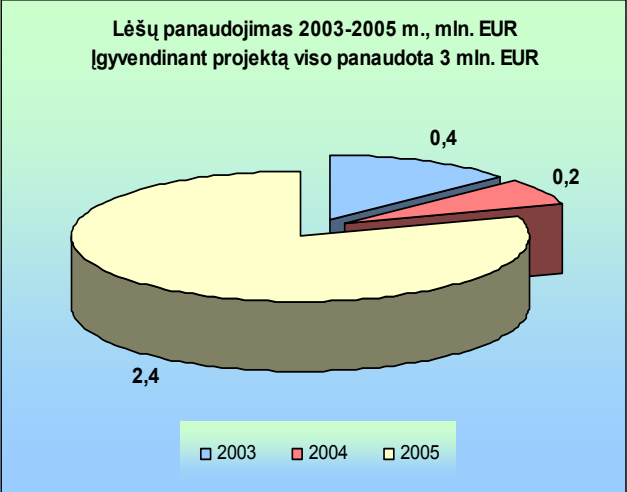
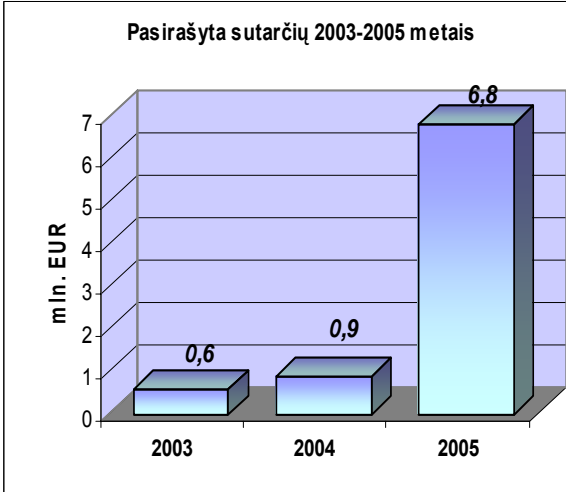
- *Ilgai užtrunka pirkimo procedūros. Konkursas techninei paramai paskelbtas 2005-07-04, tačiau visi gauti pasiūlymai neatitiko konkurso sąlygų ir buvo atmesti. Naujas konkursas paskelbtas 2005-09-13. Vilniaus apygardos teismui nutarus, 2005-09-23 pirkimo procedūros sustabdytos.*
- *Sudėtingos ir ilgos procedūros atliekant sąvartynų žemių įteisinimą, detalių planų rengimą ir kt. Visos procedūros analogiškos kaip ir privatiems komerciniams objektams, nors visais atvejais žemė lieka Valstybiniame žemės fonde, o projektai yra pripažinti valstybinės svarbos projektais.*

Projektas – 2001/LT/I6/P/PE/003 „Alytaus regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“

Projekto įgyvendinimo pradžia – 2001 m.	Planuojama projekto pabaiga – 2008-12-31.														
Galutinis paramos gavėjas/užsakovas – UAB Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras															
Projekto vertė – 5,9 mln. EUR, 1,9 mln. EUR – netinkamos išlaidos.															
Projektas įgyvendinamas Alytaus apskrityje: Alytaus miesto, Alytaus, Varėnos ir Lazdijų rajonų, bei Druskininkų savivaldybėse, taip pat Kauno apskrities Prienų rajono ir Birštono savivaldybėse, t. y. 6579 kv. km teritorijoje, kurioje gyvena apie 245000 gyventojų.															
<p>Lėšų panaudojimas 2004-2005 m., mln. EUR Igyvendinant projektą viso panaudota 1,9 mln. EUR</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Lėšų šaltinis</th> <th>Vertė (mln. EUR)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Europos Sąjungos lėšos</td> <td>1,2</td> </tr> <tr> <td>Valstybės biudžeto lėšos</td> <td>0,7</td> </tr> <tr> <td>Nuosavos lėšos</td> <td>0,03</td> </tr> </tbody> </table>	Lėšų šaltinis	Vertė (mln. EUR)	Europos Sąjungos lėšos	1,2	Valstybės biudžeto lėšos	0,7	Nuosavos lėšos	0,03	<p>Pasirašyta sutarčių 2004-2005 metais</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Metai</th> <th>Vertė (mln. EUR)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2004</td> <td>0,6</td> </tr> <tr> <td>2005</td> <td>5,1</td> </tr> </tbody> </table>	Metai	Vertė (mln. EUR)	2004	0,6	2005	5,1
Lėšų šaltinis	Vertė (mln. EUR)														
Europos Sąjungos lėšos	1,2														
Valstybės biudžeto lėšos	0,7														
Nuosavos lėšos	0,03														
Metai	Vertė (mln. EUR)														
2004	0,6														
2005	5,1														
Projektui daugiausiai lėšų panaudota per 2005 m. laikotarpį – 1,9 mln. EUR, nes 2005-09-02 pasirašyta naujo regioninio atliekų sąvartyno statybos sutartis, kurios bendra vertė 4,4 mln. EUR (iš šios sumos jau panaudota apie 1 mln. EUR).															

Projekto įgyvendinimo metu numatoma atlikti:	Įgyvendinant projektą:
<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti regioninį buitinių atliekų sąvartyną ir žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę ir uždaryti veikiančią Alytaus buitinių atliekų sąvartyną. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Atlikti naujo sąvartyno, didžiųjų atliekų priėmimo aikštelių įrengimo ir veikiančio Alytaus sąvartyno uždarymo projektavimo darbai. ■ Pradėti rengti pirkimo dokumentai rangos sutartims sudaryti. ■ Rangos darbų sutartis su UAB „Skirnuva“ ir UAB „Parama“ pasirašyta 2005-09-02, leidimas statybai išduotas 2005-09-30. ■ 2006 m. II ketvirtį numatoma pasirašyti tiekimo sutartį dėl mobilios technikos sąvartynui įsigijimo.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti žaliųjų atliekų kompostavimo bei didžiųjų atliekų priėmimo aikštelę Druskininkuose. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Didžiųjų atliekų priėmimo ir žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės įrengimui Druskininkuose sutartis su UAB „Alkesta“ pasirašyta 2004-04-22. Atlikti rangos darbai, 2005-08-31 objektas pripažintas tinkamu naudoti.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti didžiųjų atliekų priėmimo aikštelės Prienuose, Varėnoje ir Lazdijuose. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Rangos darbų sutartis su UAB „Alkesta“ pasirašyta 2005 m. rugsėjo 21 d. 2005 m. spalio 10 d. išduotas pradžios darbų aktas. 2005 m. spalio 17 d. rangovas pateikė patikslintą darbų programą. Darbai vyksta pagal nustatytą darbų planą.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Techninė priežiūra. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Paslaugų sutartis su UAB „SWECO-BKG“ pasirašyta 2004 m. rugsėjo 30 d. ■ Baigta vykdyti Druskininkų kompostavimo ir didžiųjų atliekų priėmimo aikštelių techninė priežiūra. ■ Pradėti vykdyti Alytaus regioninio sąvartyno įrengimo ir senojo sąvartyno uždarymo darbai. ■ Tiekėjas yra parengęs Alytaus projekto dokumentų peržiūros ataskaitą bei parengęs procedūrų ir kokybės vadovus, kas mėnesį teikia pažangos ataskaitas.
<ul style="list-style-type: none"> ■ Techninė pagalba UAB „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centrai. 	<p>2004-01-13 su „Vilnius Consult“ pasirašyta sutartis dėl techninės pagalbos teikimo. 2005-10-06 gautos audito išvados, kurios buvo patikrintos kartu su Project Managment ekspertais. Nustatyta, kad išvados parengtos nesilaikant sutartyje nustatytų reikalavimų. Alytaus RATC ir UAB „Vilniaus Consult“ turi susitarti dėl sumokėto avanso grąžinamos sumos.</p>
<p>Projekto įgyvendinimo problemos:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Galimybių studijos rengimo metu naudotas didesnis euro ir lito santykis, negu yra nustatytas dabar. Valstybinio statistikos departamento duomenimis medžiagų bei darbų kainos palyginti su 2001 metais išaugo 12 procentų. ■ Didesnės negu planuotos darbų apimtys. ■ Užtrunka techninės pagalbos sutarties su „Vilnius Consult“ vykdymas. „Vilnius Consult“ 2006-01-19 pateiktoje Galutinėje pažangos ataskaitoje aprašytos užduotys, kurias konsultantai bandė atlikti: įvadinė ataskaita (nepatvirtintas nė vienas variantas), atliekų tvarkymo planas (Alytaus RATC nuomone, parengtas planas neatitinka esminių reikalavimų, nustatytų Atliekų tvarkymo įstatyme ir Atliekų tvarkymo taisyklėse. Šiuo metu centras, bendradarbiaudamas su Švedų konsultantais, savo jėgomis rengia regioninį atliekų tvarkymo planą), Verslo/plėtros planą (Alytaus RATC verslo planas pateiktas nebuvo), Visuomenės informavimo programai projekte nenumatyta lėšų, todėl nėra galimybių jos įgyvendinti, Procedūrų vadovo galutinis variantas nėra pateiktas, todėl centras vadovaujasi savo parengtu procedūrų vadovu. 	

Projektas – 2001/LT/16/P/PE/008 „Šiaulių regiono atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“

Projekto įgyvendinimo pradžia – 2001 m.	Planuojama projekto pabaiga – 2006-12-31.																
Galutinis paramos gavėjas/užsakovas: VŠĮ Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras Projekto vertė – 9,4 mln. EUR.																	
Projektas įgyvendinamas Šiaulių apskrityje: Šiaulių miesto, Šiaulių, Akmenės, Kelmės, Joniškio, Pakruojo ir Radviliškio rajonų savivaldybėse, t. y. 8540 kv. km. teritorijoje, kurioje gyvena apie 364000 gyventojų.																	
<p>Lėšų panaudojimas 2003-2005 m., mln. EUR Igyvendinant projektą viso panaudota 3 mln. EUR</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Metai</th> <th>Lėšų panaudojimas (mln. EUR)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2003</td> <td>2,4</td> </tr> <tr> <td>2004</td> <td>0,4</td> </tr> <tr> <td>2005</td> <td>0,2</td> </tr> </tbody> </table>	Metai	Lėšų panaudojimas (mln. EUR)	2003	2,4	2004	0,4	2005	0,2	<p>Pasirašyta sutarčių 2003-2005 metais</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Metai</th> <th>Pasirašyta sutarčių (mln. EUR)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2003</td> <td>0,6</td> </tr> <tr> <td>2004</td> <td>0,9</td> </tr> <tr> <td>2005</td> <td>6,8</td> </tr> </tbody> </table>	Metai	Pasirašyta sutarčių (mln. EUR)	2003	0,6	2004	0,9	2005	6,8
Metai	Lėšų panaudojimas (mln. EUR)																
2003	2,4																
2004	0,4																
2005	0,2																
Metai	Pasirašyta sutarčių (mln. EUR)																
2003	0,6																
2004	0,9																
2005	6,8																
Per projekto įgyvendinimo laikotarpį projektavimo ir konkursinės dokumentacijos parengimui panaudota 3 mln. EUR (1,5 mln. EUR – ES lėšų ir 1,4 mln. EUR Valstybės biudžeto lėšų).																	
Projekto įgyvendinimo metu numatoma atlikti:	Igyvendinant projektą:																
<ul style="list-style-type: none"> ■ Techninės ir konkursinės dokumentacijos parengimą. 	<p>2003-09-08 pasirašyta sutartis su „WSP International Sweden AB“ dėl techninės ir konkursinės dokumentacijos parengimo. 2005 m. liepos mėn. suderinta Šiaulių apskrityje esančių mažųjų sąvartynų sutvarkymo ir konteinerinių aikštelių įrengimo konkursinė dokumentacija. 2005-08-22 pateiktas Kairių sąvartyno uždarymo techninis projektas. 2005-11-03 pateikta galutinė ataskaita.</p>																
<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti reikalavimus atitinkantį regioninį buitinių atliekų sąvartyną. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ 2005-07-08 pasirašyta sutartis su AS „Merko Ehitus“ dėl regioninio buitinių atliekų sąvartyno statybos. 2005-09-06 atidaryta statybvietė. Atlikta apie 14 % sutartyje numatytų darbų. ■ Regioninio sąvartyno privažiavimo kelio statybos sutartį planuojama pasirašyti 2006 m. II ketv. ■ Mobilios įrangos regioniniam sąvartynui pirkimui 2005-12-14 paskelbtas konkursas. Pasiūlymų teikimo terminas 2006-02-01. ■ 2004-09-16 pasirašyta sutartis su „M&S Umwelprojekt GmbH“ dėl techninės priežiūros. 2005-10-19 d. pateikta tvirtinimui pažangos ataskaita – atmesta. 																
<ul style="list-style-type: none"> ■ Uždaryti veikiančią Kairių buitinių atliekų sąvartyną bei įrengti žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sąvartyno uždarymo I etapas. 2005-07-01 priežiūros komitetui pateikti preliminarūs projektiniai sprendimai. Vertinimo metu visi pasiūlymai buvo atmesti. Šiuo metu paskelbtas naujas konkursas, vokų atplėšimas įvyks 2006-03-01. ■ 2004-07-24 su UAB „Šiaulių kelias“ pasirašyta sutartis dėl kompostavimo aikštelės įrengimo. 2005-09-22 darbai buvo priimti. 																
<ul style="list-style-type: none"> ■ Įrengti 34 atliekų priėmimo aikšteles. 	<p>2005-07-08 pasirašyta sutartis su VĮ „Šiaulių regiono keliai“ dėl atliekų priėmimo punktų statybos. Atlikta apie 30 % sutartyje numatytų darbų.</p>																

■ Sutvarkyti buitiniems atliekomis užterštas teritorijas ir įrengti konteinerines aikštes.	2005-07-29 paskelbtas skelbimas apie pirkimus dėl buitiniems atliekomis užterštų teritorijų sutvarkymo ir konteinerinių aikštelių įrengimo. 2005-12-15 pasirašyta sutartis su UAB „Šiaulių titanas“.
■ Suteikti galutiniam paramos gavėjui techninę pagalbą.	2004-06-30 su VšĮ Projektų vadybos grupe pasirašyta sutartis dėl techninės pagalbos paslaugų teikimo. Rengiamos pažangos ir finansinės ataskaitos.
<i>Projekto įgyvendinimo problemos: Įgyvendinant projektą užtrunka sprendimų priėmimo procedūros.</i>	

EK direktyvos numato, kad iki 2009 m. liepos mėn. turi būti uždraustas atliekų šalinimas reikalavimų neatitinkančiuose sąvartynuose. Projektų vykdymo analizės rezultatai rodo, kad ne visi regioniniai atliekų tvarkymo projektai bus įgyvendinti iki EK nustatyto termino: Utenos ir Tauragės regionų atliekų tvarkymo projektus numatoma baigti 2009-12-31, o Panevėžio regiono – tik 2010 m.

Pagrindinės projektų vykdymo vėlavimo priežastys:

- dažnai užtrunka sprendimų priėmimo procedūros (ypač konkursų), todėl sprendimai kartais priimami skubotai, vėluojama pasirašyti sutartis;
- nekokybiškai parengti projektai ir konkursinė dokumentacija, projektų priežiūros komitetai nepakankamai kontroliavo jos rengimo eigą;
- sudėtingos ir ilgos procedūros atliekant sąvartynų žemių įteisinimą, detalių planų rengimą ir kt. Visos procedūros analogiškos kaip ir privatiems komerciniams objektams, nors visais atvejais žemė lieka Valstybiniame žemės fonde, o projektai yra pripažinti valstybinės svarbos projektais;
- ne visada aiškus projektų dalyvių funkcijų pasiskirstymas, per maža dalyvių patirtis ir jų konstruktyvaus bendradarbiavimo stoka.

Dėl šių priežasčių regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimo projektų vykdymas gali užsitęsti ilgiau, negu tai numatyta finansiniuose memorandumuose.

3.3. Regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimas ir Regioninių atliekų tvarkymo centrų veikla

Lietuvos Respublikoje nenustatyta, kokiais būdais gali būti finansuojama regionines atliekų tvarkymo sistemas kuriančių regioninių atliekų tvarkymo centrų veikla. Savivaldybės nesusitarė dėl šių centrų veiklos finansavimo šaltinių, todėl centrų veikla sistemos kūrimo laikotarpiu finansuojama įvairiai (2 priedas):

1. Iš savivaldybių biudžetų ir savivaldybių specialiųjų programų lėšų (Kauno, Marijampolės, Utenos, Tauragės, Šiaulių ir Telšių centrų veikla);
2. Iš lėšų, skirtų įstatinio kapitalo arba nuosavo kapitalo formavimui (visų centrų, išskyrus Klaipėdos);

3. Iš sąvartynų eksploatacijos pagrindinę lėšų dalį gaunant iš Alytaus, Klaipėdos ir Šiaulių miestų gyventojų (Alytaus, Klaipėdos, Šiaulių centrų veikla);
4. Iš sąvartynų turto nuomos (Kauno, Telšių ir Vilniaus centrų veikla);
5. Iš pajamų už sąvartynų administravimą (Utenos centro veikla);
6. Iš atliekų tvarkymo tarifų dalies (Marijampolės centro veikla).

Pavyzdys
Minėtas lėšas Marijampolės AATC gauna vadovaujantis jungtinės veiklos sutartimi bei Marijampolės savivaldybės tarybos sprendimais, nustatančiais atliekų tvarkymo tarifus bei gautų lėšų paskirstymo tarp centro ir atliekų tvarkymo operatoriaus tvarką, taip pat Marijampolės apskrities savivaldybių tarybų patvirtintu Marijampolės regioninės atliekų tvarkymo sistemos modeliu.

Pagal Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 30 straipsnį, savivaldybės, kurdamos komunalinių atliekų tvarkymo sistemą savo teritorijose, gali įvesti vietinę atliekų tvarkymo rinkliavą bei organizuoti komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų viešojo pirkimo konkursą. Teisė savivaldybėms nustatyti rinkliavas už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą suteikta LR rinkliavų įstatymu.

Tokia galimybė numato pasinaudoti Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Tauragės regionų savivaldybės, kurios susitarė, kad, įdiegus regioninę atliekų tvarkymo sistemą, atsiskaitymui už komunalinių atliekų tvarkymą bus nustatyta ir taikoma rinkliava. Marijampolės ir Vilniaus apskričių savivaldybės susitarė taikyti komunalinių atliekų tvarkymo tarifus. Panevėžio, Telšių ir Utenos apskričių savivaldybės nesusitarė dėl atsiskaitymo už atliekų tvarkymą, būdo (3 priedas).

Marijampolės apskrityje tik Marijampolės savivaldybė patvirtino komunalinių atliekų tarifus. Vilniaus apskrities savivaldybės susitarė tai padaryti iki 2007 m. III ketv. Kiti regionai atsiskaitymo būdo dar nenustatė.

Savivaldybės, išvelgdamos atliekų tvarkymo paslaugų rinkliavų arba tarifų taikymo teigiamas ir neigiamas puses, neapsisprendžia, kokį atsiskaitymo už atliekų tvarkymą būdą pasirinkti.

Marijampolės regiono savivaldybės pavedė lėšų už komunalinių atliekų surinkimą MAATC, o Šiaulių apskrities savivaldybės rinkliavos lėšas rinks ir paskirstys pačios. Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Tauragės, Telšių, Utenos ir Vilniaus savivaldybės nesusitarė, kas surinks ir paskirstys lėšas už komunalinių atliekų tvarkymą.

Alytaus, Klaipėdos, Šiaulių, Vilniaus, Utenos ir Marijampolės (MAATC tenkanti dalis apims šių darbų organizavimą ir priežiūrą) regionų savivaldybės numatė, kad rinkliavų ar tarifų dydis apimtų atliekų surinkimą, pervežimą, sutvarkymą sąvartyne, sąvartynų uždarymą, administravimą.

Daugumoje centrų šiuo metu dirba vienas du darbuotojai. Centrai neturi galimybių nustatyti jiems reikalingo darbuotojų skaičiaus, nes nėra iki galo aiškios jų funkcijos, veiklos finansavimo galimybės ir gautų pajamų paskirstymo būdai.

Savivaldybėms nesusitarus dėl rinkliavų ar tarifų už komunalinių tvarkymo taikymo, lėšų surinkimo ir paskirstymo būdų, galima rizika, kad nebus paruošti reikalingi darbuotojai, o regioninės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos, nors ir įvykdžius techninius statybos projektus, nepradės funkcionuoti.

4. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemą kuriančių institucijų bendradarbiavimas

Kaip buvo minėta, atliekų tvarkymo Valstybinis reglamentavimas vykdomas pagal Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo penktąjį skirsnį, kuris numato atliekų tvarkyme dalyvaujančių institucijų funkcijų pasiskirstymą. Mūsų nuomone, komunalinių atliekų sistemos kūrimo efektyvumą turėtų užtikrinti tinkamas institucijų bendradarbiavimas visais lygiais.

Audito metu, bendraudami su atliekų tvarkymo sistemų kūrimo dalyvaujančiomis institucijomis, analizavome, kaip jos faktiškai vykdo įstatymu joms pavestas funkcijas:

- Aplinkos ministerijai pavesta reglamentuoti ir administruoti visų atliekų tvarkymą, kontroliuoti nustatytų reikalavimų ir užduočių įgyvendinimą, koordinuoti kitų valstybės institucijų, apskričių viršininkų ir savivaldybių veiklą. Aplinkos ministerijos darbuotojai išsakė nuomonę, kad ministerijai yra sudėtinga koordinuoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemos kūrimą ir savivaldybių veiksmus, nes Lietuvos Respublikos savivaldybės savo veikloje vadovaujasi Vietos savivaldos įstatymu, kurio 38 str. 2 dalis numato, kad „Savivaldybės nėra pavaldžios valstybės institucijoms“, o 40 str. 3 dalis nurodo, kad „...valstybinio administravimo subjektams draudžiama savivaldybių įgaliojimus ir teises suvaržyti ar apriboti, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus...“.

- Apskričių viršininkams numatytas regioninių atliekų tvarkymo planų rengimas, savivaldybių veiksmų, kuriant regioninę infrastruktūrą, koordinavimas. Aplinkos ministerijos darbuotojai taip pat nurodė, kad Apskričių viršininko administracijos turėtų koordinuoti savivaldybių veiksmus. Audito metu nustatėme, kad atskiros savivaldybės dažnai turi skirtingas nuomones dėl RATC veiklos funkcijų, jų finansavimo ir valdymo, todėl negali operatyviai priimti centrų veiklai būtinų sprendimų. Visų apskričių viršininkų administracijų apklausa apie komunalinių atliekų tvarkymo veiklos koordinavimą regionuose patvirtino mūsų prielaidas, kad:

1. Apskričių viršininkų administracijos turi ribotą galimybę koordinuoti savivaldybių veiksmus, nes tai padaryti jos gali tik įtikinėdamos jas arba pateikdamos savo pasiūlymus Regioninėms plėtros taryboms, nes Lietuvos Respublikos teisės aktuose nenustatyta regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimo koordinavimo tvarka. Daugumos apskričių viršininkų

administracijų nuomone, ši tvarka turėtų būti bendra visiems regionams, todėl ją turėtų parengti Aplinkos ministerija, bendradarbiaudama su Savivaldybių asociacija.

2. Konkrečiame regione kilus regioninių atliekų tvarkymo sistemos kūrimo problemoms, koordinatoriaus vaidmens imasi Aplinkos ministerija, Europos Sąjungos paramos lėšomis finansuojamų projektų priežiūros komitetai, Aplinkos projektų valdymo agentūra, informuojamos regiono savivaldybės, o apskričių viršininkų administracijų galimybės daryti įtaką procesui yra labai ribotos.

Dauguma apskričių viršininkų administracijų sutiktų, kad savivaldybių, RATC veiksmų derinimas, regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimo problemų nagrinėjimas galėtų būti jų funkcija. Tačiau šiai funkcijai vykdyti turėtų būti nustatyta koordinavimo tvarka, bendra visiems regionams, o administracijos turėtų turėti teisinių, administracinių ir ekonominių svertų bei tinkamai paruoštų darbuotojų.

- Savivaldybių institucijoms pavesta organizuoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemas, bešeimininkų atliekų tvarkymą. Kaip minėjome, savivaldybės sunkokai susitaria dėl centrų veiklos, nes nėra nustatyta aiškios savivaldybių veiksmų koordinavimo tvarkos. Tai rodo pasirinktinai atliktos Šiaulių ir Utenos regionų savivaldybių apklausos.

- Savivaldybės, įsteigusios Regioninius atliekų tvarkymo centrus, pavedė sukurti regionines atliekų tvarkymo sistemas. Šių RATC bendradarbiavimas su kitomis projektų vykdyme dalyvaujančiomis institucijomis yra komplikuoatas, nes:

1. Ne iki galo aišku, kokias funkcijas jiems perdavė savivaldybės;

2. Neaiškus funkcijų pasiskirstymas tarp RATC ir Aplinkos projektų valdymo agentūros; Pagal finansinius memorandumus centrai yra galutiniai naudos gavėjai, atsakantys už regioninių atliekų tvarkymo sistemų sukūrimo projektų įgyvendinimą, t. y. jie turėtų vykdyti užsakovo funkcijas. Pagal ISPA/Sanglaudos programos įgyvendinimo sutartis dėl užduočių ir atsakomybės paskirstymo tarp Aplinkos projektų valdymo agentūros ir atliekų tvarkymo centrų, užsakovo funkcijas vykdo RATC: sutarčių tarp APVA ir Alytaus ir Marijampolės centrų 2 str. 1 d., o pagal šių sutarčių 3 str. 1, 2, 3 d. – APVA. Todėl iškilus nesutarimams tarp Regioninių atliekų tvarkymo centrų ir rangovų, pastarieji kreipiasi į APVA, Priežiūros komitetą, Aplinkos ministeriją, kurių atsakymai kartais irgi prieštarauja vienas kitam.

Pavyzdys

Baigiantis Marijampolės regioninės atliekų tvarkymo sistemos projektavimo darbams, 2005-08-29 projektavimo darbų subrangovui UAB „Ekoprojektas“ dar buvo neaišku, kas yra projekto Užsakovas. Aplinkos ministerija 2005-09-12 pateikusi jiems klaidingą išaiškinimą, kad užsakovas yra APVA, 2005-11-21 atsiprašė ir pripažino, kad buvo pateikusi klaidingą informaciją, ir nurodė, kad užsakovas yra UAB Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centras.

IŠVADOS

1. Lietuvoje apie 90 proc. susidariusių atliekų šalinama sąvartynuose ir tik apie 10 proc. perdirbama ar pakartotinai panaudojama. Tai rodo, kad Lietuvoje pažangi atliekų tvarkymo principų hierarchija kol kas nėra įgyvendinta, t. y. tvarkant atliekas vyrauja žemiausią prioritetą turintis atliekų tvarkymo būdas – šalinimas sąvartynuose.

2. Vykdomi regioniniai atliekų tvarkymo sistemų kūrimo projektai, kuriems numatyta panaudoti 127,3 mln. EUR, skirti sukurti saugaus atliekų šalinimo sąvartynuose infrastruktūrą, uždaryti senus sąvartynus. Šių sistemų sukūrimas tik iš dalies pakeis santykį tarp atliekų šalinimo sąvartynuose ir jų perdirbimo, jeigu nebus padidinti atliekų perdirbimo ar pakartotino panaudojimo bei biodegrazuojamų atliekų tvarkymo pajėgumai.

3. Šalyje eksploatuojama apie 300–350 sąvartynų, o atliekos sveriamos tik 8, kituose sąvartynuose atliekų kiekis įvertinamas vizualiai. Esama atliekų apskaita šalyje nėra tinkamai organizuota ir pakankamai tiksli, tai mažina galimybę efektyviai kontroliuoti atliekų susidarymo ir šalinimo procesą. Atliekų apskaitos duomenys naudojami, rengiant galimybių studijas, tikslinant projektus, sudarant savivaldybių ir apskričių atliekų tvarkymo planus, atsiskaitant už atliekų tvarkymą, nustatant antrinių žaliavų perdirbimo užduotis, todėl egzistuoja neoptimalių sprendimų priėmimo rizika.

4. EK direktyvos numato, kad iki 2009 m. liepos mėn. turi būti uždraustas atliekų šalinimas reikalavimų neatitinkančiuose sąvartynuose, tačiau ne visus regioninius atliekų tvarkymo projektus planuojama įgyvendinti iki EK nustatyto termino: Utenos ir Tauragės regionų atliekų tvarkymo projektus numatoma baigti 2009-12-31, o Panevėžio regiono – tik 2010 m.

5. Regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimo projektų įgyvendinimo tempai 2001-01-01–2005-05-01 buvo lėti, nes projektams vykdyti buvo pasirašyta sutarčių už 7,4 mln. EUR arba 6,9 proc. projektams numatytos sumos. Iki 2005 m. pabaigos projektams vykdyti pasirašyta sutarčių suma pasiekė 39,6 mln. EUR, t. y. 31,1 proc. visų projektams numatytų lėšų, o darbams apmokėti panaudota – 11,5 mln. EUR, t. y. 9,0 proc. lėšų. Įgyvendinant regioninius atliekų tvarkymo sistemų kūrimo projektus, vėluojama atlikti darbus įvairiuose projektų etapuose (projektavimo darbus: Utenoje, Tauragėje, Telšiuose, Kaune ir Marijampolėje, regioninio sąvartyno statybą Vilniuje ir pan.). Projektų vykdymas vėluoja dėl ilgai užtrunkančių sprendimų priėmimo procedūrų, nekokybiškai parengtų projektų ir konkursinės dokumentacijos. Dėl šių priežasčių regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimo projektų vykdymas gali užsitęsti ilgiau, negu tai numatyta finansiniuose memorandumuose. -

6. Regioninius atliekų tvarkymo centrus įkūrusios savivaldybės pavedė jiems atliekų tvarkymo sistemų kūrimą, tačiau atskiros savivaldybės dažnai turi skirtingas nuomones dėl RATC veiklos funkcijų, jų finansavimo ir valdymo, todėl ne visada gali operatyviai priimti centrų veiklai

būtinus sprendimus. Dėl šių priežasčių užsitęsias sprendimų priėmimo procesas ir sulėtėja regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimo eiga.

7. Nepakankamai aiškus regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrime dalyvaujančių institucijų: Aplinkos ministerijos, Aplinkos projektų valdymo agentūros, apskričių viršininkų administracijų, projektų priežiūros komitetų, savivaldybių ir RATC – galutinių naudos gavėjų funkcijų pasiskirstymas ir konstruktyvaus bendradarbiavimo stoka neužtikrina sklandaus ir efektyvaus projektų įgyvendinimo ir numatytų lėšų įsisavinimo proceso.

8. Pagal Vietos savivaldos įstatymą savivaldybės nėra pavaldžios valstybės institucijoms, todėl Aplinkos ministerija turi ribotas teises ir administracines galimybes koordinuoti sistemų kūrimo procesus regionuose ir daryti įtaką savivaldybių veiksams.

9. Lietuvos Respublikos teisės aktuose apibrėžtos apskričių viršininkų administracijų funkcijos – koordinuoti regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimo procesą, tačiau realiai Apskričių viršininkų administracijos turi ribotas teises ir administracines galimybes koordinuoti savivaldybių veiksmus.

REKOMENDACIJOS

Lietuvos Respublikos Vyriausybei:

1. Išanalizuoti regioninių atliekų tvarkymo sistemų projektų vykdymo vėlavimo priežastis, numatyti priemones paspartinti jų vykdymui ir užtikrinti geresnį šių projektų vykdymo koordinavimą, aiškiau nustatant apskričių ir savivaldybių kompetenciją, funkcijas ir atsakomybę, įgyvendinant projektus.

Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerijai:

1. Tobulinti atliekų tvarkymo principų hierarchijos taikymą, teikiant pirmenybę atliekų vengimui ir jų naudojimui bei sudarant sąlygas mažinti atliekų šalinimą sąvartynuose.

2. Nustatyti aiškias regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrime dalyvaujančių subjektų: Aplinkos ministerijos, Apskričių viršininkų administracijų, savivaldybių, APVA, o ypač – galutinių naudos gavėjų funkcijas ir atsakomybę, jų tarpusavio sąveikos principus, sumažinant regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimo ir jų veiklos problemų atsiradimo riziką.

3. Numatyti priemones efektyvesnei projektų įgyvendinimo kontrolei ir projektų vykdyme dalyvaujančių institucijų atskaitomybei apie projektų vykdymo būklę užtikrinti.

Aplinkos projektų valdymo agentūrai kartu su Regioniniais atliekų tvarkymo centrais:

1. Išanalizuoti projektams vykdyti sudarytas sutartis ir, esant reikalui, inicijuoti sutarčių sąlygų pakeitimus, numatant taikyti griežtesnes sankcijas už darbų neatlikimą sutartyse numatytais terminais.

Siūlyti Apskričių viršininkų administracijoms kartu su Regioninius atliekų tvarkymo centrus įsteigusiomis savivaldybėmis:

1. Inicijuoti regioninių atliekų tvarkymo sistemų kūrimui būtinų susitarimų tarp savivaldybių (dėl atliekų tvarkymo funkcijų ir uždavinių nustatymo bei perdavimo centrams ar kitiems atliekų tvarkytojams, atliekų tvarkymo tarifų ar rinkliavų nustatymo, lėšų už atliekų tvarkymą surinkimo ir paskirstymo) sąrašo sudarymo.

2. Kreiptis į savivaldybes, įsteigusias regioninius atliekų tvarkymo centrus, dėl šių sprendimų spartesnio priėmimo.

Veiklos audito 2-ojo departamento
direktorė

Zita Valatkienė

Veiklos audito 2-ojo departamento
vyriausiasis valstybinis auditorius

Antanas Aliulis

Funkcijos arba užduotys, įsipareigojimai	UAB Alytaus RATC	VŠĮ Kauno RATC	UAB Klaipėdos RATC	UAB Marijampolės AATC	UAB Panevėžio RATC	VŠĮ Šiaulių RATC	UAB Tauragės RATC	UAB Telšių RATC	UAB Utenos RATC	UAB Vilniaus AATC
Atliekų tvarkymo taisyklių	Pavesta	Pavesta	Pavesta	Pavesta	Pavesta	Pavesta	Pavesta	Pavesta	Pavesta	Pavesta
Atliekų tvarkymo tarifų ar rinkliavų dydžio nustatymą (skaičiavimus)	Nenu-spręsta	Nenu-spręsta	Skai-čiavi-mai.	Nenu-spręsta	Nenu-spręsta	Įparei-gojimas pasi-rengti VR	Įparei-gojimas pasi-rengti VR	Skai-čiavi-mai.	Nenu-spręsta	Nenu-spręsta
4. Nuspręsti, ar paves RATC lėšų už komunalinių atliekų tvarkymą surinkimą ir paskirstymą:										
Atliekų surinkimą ir rūšiavimą	Neaiš-ku, nes savival-dybės dar nenu-sprendė	Turėtų apsisp-ręs iki 2008m.	Nenu-spręsta	Šiuo metu renka opera-torius, įdiegus siste-mą – RATC	Nenu-spręsta	Nenu-spręsta	Pavesta organi-zuoti.	Numa-tyta pavesti centrui	Nenu-spręsta	Nenu-spręsta
Atliekų pervežimą										
Atliekų tvarkymą sąvartyne										
Bešeimininkų atliekų tvarkymas										
Savivaldybių įsipareigojimai, prisiimti centrų atžvilgiu										
Perduoti tam tikrą turą	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip
Sudaryti sutartis	Ne	Ne	Ne	Taip	Ne	Taip	Taip	Taip	Ne	Ne
Patvirtinti ekonomiškai pagrįstus tarifus arba rinkliavas	Taip	Ne	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip	Taip
Suteikti centrui projekto kofinansavimo garantą	Ne	Ne	Ne	3 iš 5 suteikė	Ne	Ne	Ne	Taip	Ne	Taip

Numatyti (pasirinkti) centrų finansavimo šaltiniai, lėšų surinkimo ir paskirstymo būdai.

Pasirinktas finansavimo būdas	UAB Alytaus RATC	VŠĮ Kauno RATC	UAB Klaipėdos RATC	UAB Marijampolės AATC	UAB Panevėžio RATC	VŠĮ Šiaulių RATC	UAB Tauragės RATC	UAB Telšių RATC	UAB Utenos RATC	VŠĮ Vilniaus AATC
Pasiruošimas taikyti pasirinktą lėšų gavimo būdą (tarifus, rinkliavą, sąvartyno mokestį)										
Savivaldybių susitarimai taikyti vienodus (vieningus): ▪ tarifus	Nėra	Numatyta taikyti vienodą tarifą (rinkliavą). Tačiau	Nėra	Numatyta	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra rašytinių susitarimų šiais klausimais. Vyksta diskusijos. Telšių RATC nuomone šie klausimai turėtų būti išspręsti šiemet.	Nėra	Numatyta akcininkų sutartyje
▪ rinkliavas	Numatyta jungtinės veiklos sutartyje	nesusitarta ar bus taikomi tarifai ar rinkliava	Taip. Iki regioninio sąvartyno įrengimo pasiruošti.	Nėra	Nėra	Numatyta	Numatyta regioniniame ir savivaldybių atliekų tvarkymo planuose		Nėra	Nėra
▪ „sąvartyno vartų“ mokestį	Nėra	Nėra	Taip. Iki regioninio sąvartyno įrengimo pasiruošti.	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra		Nėra	Nėra
Savivaldybių tarybų sprendimai:										
▪ dėl tarifų dydžio	Nėra	Nėra	Nėra	Marijampolės savivaldybės, kitų savivaldybių nėra	Nėra	Nėra	Nėra		Nėra	Savivaldybėms numatyta užduotis iki 2007 m. III ketv.
▪ dėl rinkliavų dydžio	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra	Nėra, savivaldybėms pateikti skaičiavimai	Numatoma patvirtinti iki 2008-01-01		Nėra	Nėra

Pasirinktas finansavimo būdas	UAB Alytaus RATC	VŠĮ Kauno RATC	UAB Klaipėdos RATC	UAB Marijampolės AATC	UAB Panevėžio RATC	VŠĮ Šiaulių RATC	UAB Tauragės RATC	UAB Telšių RATC	UAB Utenos RATC	VŠĮ Vilniaus AATC
Pavesta paskirstyti lėšas:										
Savivaldybės	Nesusitarta	Nesusitarta	Nesusitarta	Dabar vykdo operatoriai	Nesusitarta	Numatyta savivald.	Nesusitarta		Nesusitarta	Nesusitarta
Pavesta centrams	Nesusitarta	Nesusitarta	Nesusitarta	Įdiegus sistemą MAATC	Nesusitarta	Nepavesta	Nesusitarta		Nesusitarta	Nesusitarta
Paslaugos, kurias numatyta vykdyti už rinkliavą, tarifą	Surinkimas, pervežimas, sutvarkymas sąvartyne, sąvartynų uždarymas, administravimas	Nesusitarta	Surinkimas, pervežimas, sutvarkymas sąvartyne, sąvartynų uždarymas, administravimas	Surinkimo, pervežimo, sutvarkymo sąvartyne, sąvartynų uždarymo, priežiūros organizavimas ir priežiūra	Nesusitarta	Surinkimas, pervežimas, sutvarkymas sąvartyne, sąvartynų uždarymas, administravimas	Nesusitarta		Surinkimo, pervežimo, sutvarkymo sąvartyne, sąvartynų uždarymo, priežiūros planavimas	Surinkimas, pervežimas, sutvarkymas sąvartyne, sąvartynų uždarymas, administravimas